Ե. ՏԱՐԻ ԹՎԻՆ 1278 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 5 ԱՊՐԻԼ 1888 — (Ն. Տ.) 17 ԱՊՐԻԼ 1888 — 6 ՇԱՊԱՆ 1305

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه ده غلطه ده نورادونکیان خانده
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ՌՈՒՓԱՆԵՄՈՒԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան գահեկան արժէք 160
» » Վեցամսեայ » » 80
» » Յսամսեայ » » 40
Դուռառաց » եւ տեղական
Թղթատարով տարեկան » » 240
Դուռառաց համար եւ տեղական
Թղթատարով վեցամսեայ » » 120
Օտար երկիրներ, տարեկան Ֆրանկ 56
» » վեցամսեայ » 28

Դուրս զրկուած լրագրաց Տպագրաց Ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է
Խմբագրութեանս զրկուած նամակ կամ գրութիւն եւ լսարուի.

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Գ. ՊՈԼԻՍ, 5 ԱՊՐԻԼ, 1888

ԵՐԵԿԻ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(ԱՊՐԻԼ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ 13 ԱՊՐԻԼ)

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐԲ

Գերմանիոյ ամուսնական խնդիրն և Ֆրանսայի պուլանժէական խնդիրն երեկի Սուրհանդակաս առնուած հեռագրերուն մէջ օրուան գլխաւոր խնդիրներն են տակաւին։ Ուրիշ խնդիրներ բոլորովին երկրորդական տեղ մը կը բռնեն այս երկու հիմնական խնդիրներու առջեւ։ Զի ամուսնական խնդիրն կասուցմ ունի Պիզմարք Իշխանի պայտնի վրայ մնալը կամ հրաժարիլն, որ անշուշտ շատ մեծ խնդիր մ'է Եւրոպիոյ միջազգային քաղաքականութեան համար, և Պուլանժէ զօրավարին հետզհետէ ձեռք բերած յաջողութիւնը, Ֆրանսական Հանրապետութեան ապագայն վտանգելով, միջազգային խռովութեանց նոր ասպարէզ մը կը սպառնայ բանալ Ֆրանսայի կողմէ։

—Ինչպէս երէկ նւս կը հաստատէինք մեր քաղաքական յօդուածին սկիզբն, ամուսնական խնդիրը դեռ չէ լուծուած։ Ո՛չ Պիզմարք Իշխան իւր ընդդիմութենէ ետ կը կենայ, ո՛չ ալ Վիքտորիա Կայսրուհին՝ իւր աղջկան օրինաւոր բաղձանքը գոհացնելու առաջադրութենէն։ Իսկ խեղճ Ֆրետերիկ Կայսր վարանեալ կը տարուբերի իւր ազդեցիկ Նախարարապետին և իւր ո՛չ նուազ ազդեցիկ և ճարպիկ Կայսրուհւոյն մէջ տեղ։

—Ապրիլ 10ին, Պիզմարք Իշխան վերստին երկար խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ Վիքտորիա Կայսրուհւոյն հետ։ Երկու ժամ տեւող այս տեսակցութիւնը չատ հետաքրքրութիւն կը շարժէ, բայց անոր արդեանց վրայ ճիշդ տեղեկութիւնք դեռ կը պակսին։ Սա միայն յայտնի է թէ Պիզմարք Իշխան, յուսալով որ հանրային կարծիքը տպաւորութիւն մ'ըրած լինի Կայսրուհւոյն վրայ, ուզած է նոր փորձ մ'ընել «բերդը ներսէն առնլու», բայց չէ յաջողած, քանի որ այն տեսակցութենէն ի վեր չծանուցուեցաւ թէ Կայսրուհին ետ կեցած լինի իւր աղջկան ամուսնական խորհրդոյն ոյժ տալէ։ Թայմսին Թղթակիցը կ'ենթադրէ թէ «հաստատամիտ եւ ճարտարահնար սոյն երկու դիւանագիտաց» (Պիզմարք Իշխանին եւ Վիքտորիա Կայսրուհւոյն) տեսակցութեան միակ հետեւանքն եղած է նոր յեռաձգում մը վերջնական որոշման։ Իշխանն հետեւեալ օրն երկարօրէն տեսակցեցաւ Կայսեր հետ ալ, անշուշտ կրկնելով նոյն փաստեր որովք չէր կրցած համոզել Կայսրուհին։

—Աւստրիոյ և Անդլիոյ լիագիրք կը պնդարակեն Պիզմարք Իշխանն՝ իրեն և Կայսերական գերդաստանին միջեւ ծագած ներքին անհամաձայնութեան մը վրայ հասարակաց կարծիք գրգռելուն համար։ Լայբէնկի, Պրեսլաւի և Պերլինի մէջ հանրագրեր կը ստորագրուին, որովք Ֆրետերիկ Կայսէն կը խնդրուի զիջումով ընել իւր Նախարարապետին, ի սէր Հայրենեաց բարօրութեան։ Պիզմարք Իշխան կամբաստանուի այսպիսի հակակրհապետական ցոյցեր բաշխելուն համար։ Պիզմարք Իշխան կը պախարակուի նաեւ զի Գերմանիոյ կայսերական գերդաստանին պատիւը կը նուաստացնէ աշխարհի առջեւ, նոյն գերդաստանի անդամոց միոյն ամուսնութիւնը Ռուսիոյ Կայսեր բարեհաճութենէն կախեալ նկատելով։ Աւստրիոյ լրագիրը կը ցաւին մանաւանդ այն պատճառաւ որ, վերջին ծայր սարկանալով Ռուսիոյ առջեւ, Պիզմարք Իշխան ո՛չ միայն կը նուաստացնէ իւր երկիրն, այլ և իւր երկրին դաշնակից եղող միւս երկու երկիրներն, զԱւստրիա և զԻտալիա։ Առ ի՞նչ կը ծառայէ, կ'ըսեն, նորակազմ Երեքակ Դաշնակցութիւնն, եթէ ամէն բանի մէջ Ռուսիոյ կամքն օրէնք պիտի լինի Գերմանիոյ համար։ Պէտք է խոստովանիլ թէ բոլորովին անհիմն չեն անգլիական և աւստրեան մամլոյն կողմէ Իշխան-Նախարարապետին դէմ ուղղեալ այս քննադատութիւնը։

—Մինչ Պիզմարք Իշխան, գիտութեամբ կամ անգիտակցաբար, ժողովրդային կարծեաց հոսանք մը կը գրգռէ Կայսեր և մանաւանդ Կայսրուհւոյն դէմ, այն քաջասիրտ Անգլուհին, Վիքտորիա Կայսրուհին, իւր վիշտերը պահ մը մոռնալով, կը փութայ յօգնութիւն վշտակրաց, և ինքն ալ, գիտութեամբ կամ անգիտակցաբար, ժողովրդային կարծեաց հոսանք մը յառաջ կը բերէ ինքնատ իրեն։ Արդէն ծանուցինք թէ բարեսիրտ Կայսրուհին Բողէն գնաց՝ անձամբ քննելու ողղեալ հաղարաւոր խեղճերուն վիճակն։ Երեկի Սուրհանդակաս առնուած տեղեկութիւններէն կ'երեւի թէ Կայսրուհին Պերլինէ մինչեւ Բողէն երթալուն և ի վերադարձին ժողովրդային համակրանաց ջերմագին ցոյցերով ընդունուեր և ողջունուեր է։ Երկաթուղւոյ ամէն կայարանները խուռն բազմութիւն արանց և կանայց համախմբեալ էր, որ փունջերով, կեցցէներով և ուղերձներով արտայայտեց Գերմանիոյ նոր Վեհապետուհւոյն նկատմամբ ժողովրդեան զգացած ջերմ սէրն և զմայլումը։ Լեհ ընտանիքներ մանաւանդ, ազնուականներէն սկսեալ մինչեւ յետին աղքատներն, առաջնորդութեամբ Բոզէնի Արքեպիսկոպոսին, մասնաւոր համակրանօք ողջունեցին Կայսրուհին։ Այս ժողովրդային ցոյցեր նշանաւոր տպաւորութիւն մ'ըրին Պերլինի Արքունեաց վրայ, և կը կարծուի թէ Կայսրուհին, ժողովրդային ցոյցերով քաջալերեալ, սիրտ առած է, և աւելի ազդեցիկ դիմադրութիւն մը կ'ընէ Նախարարապետական լուծին։

—Պերլին, 12 ապրիլ։ Կայսրուհւոյն և Նախարարապետին միջեւ հաստատեալ համաձայնութիւնն առժամայ է լոկ։ Եթէ այսօր, 12 ապրիլ, տարեդարձ Ծննդեան Վիքտորիա Իշխանուհւոյն, Արքունեաց մէջ չեղակուի Նորա Նշանախօսութիւնն Ալեքսանդր Իշխանի հետ, — և այս գործի մէջ անակնկալ դէպքերու կրնանք սպասել, — խնդիրը վերստին պիտի քննուի և ծեծուի երբ Անգլիոյ Թագուհին Բոճտամ հասնի դէպ ի 25 ապրիլ։

—Կայսրը մերթ ընդ մերթ կարող կը լինի դուրս ելնել և շրջագայիլ «Կանաչ Անտառ» և «Ընդ Թմբենեօք» անուն զբօսավայրերուն մէջ, բաց կամ գոց կառքով, և Կայսրուհւոյն հետ։

—Սրը Մորրլ Մաքէնզի ապրիլ 11ին ի Շարլոթենպուրկ ժողեց իւր ամուսնութեան քսանհինգամեակն (արծաթեայ ամուսնութիւն), և այս առթիւ նուէրներ ընդունեց Կայսեր և Կայսրուհւոյն կողմէ։ Անգլիացի Ցորդսրն ապրիլի վերջը միայն պիտի մեկնի Պերլինէ, Կայսրը վաղաբ յայտնած լինելով որ «իւր քով մնայ այնպիսի բժիշկ մը որ բաւականօթ է իւր ֆիզիքական վիճակին, այն պահուն ուր կրնան ծագիլ յուզումներ որք երկիւղ կ'ազդեն իրենն։

—Վիէննա, 12 ապրիլ։ Տեղւոյս լրագրերէն մին կը հրատարակէ պետական մարդու մը խօսքն, որ կ'ըսէ թէ Զարն, ի Պերլին այցելութեանն առթիւ, Նախարարապետին հետ քննելով Ռուսիոյ և Գերմանիոյ միջեւ ծագած քաղաքական ամէն դժուարութիւնները, խօսեր է նաեւ Ալեքսանդր Իշխանին Վիքտորիա Իշխանուհւոյն հետ ամուսնութեան պատահականութեան վրայ, եւ յայտնած Պիզմարք Իշխան, իւր խաղաղասէր տրամադրութեանց Զարն համոզելու փափաքով, պատուոյ խօսք տուեր է թէ երբեք չպիտի հաւանի այդ ամուսնութեան։

—Ռուս լրագիրը գոհութեամբ կը դիտեն այն դժուարութիւններ որոց մատնեալ կը գտնուի այժմ Գերմանիոյ ներքին վարչութիւնն։

—Եթէ Պիզմարք Իշխան վերջնապէս հրաժարի, իրեն հետ պաշտօնէ պիտի քաշուին եղեր ո՛չ միայն իւր որդին՝ Կոմս Հէրպերդ ֆոն Պիզմարք՝ արտաքին գործոց Նախարարն, այլ և իւր բովանդակ քաղաքական «սպայակոյտը»։

—Փոքր եւ ուրիշ նուազ կարեւոր գերման թերթեր կ'ամբաստանեն Բերլինսպուրկի անգլիացի դեսպանն՝ զՍր Ռոպերդ Մորիքը թէ, անգլ. կառավարութենէն աւելի Տարմշդատէ (Պադէնպէրկեան գերդաստանէն) եկած հրահանգներու հնազանդելով, ոյժ կուտայ Ալեքսանդր Իշխանի ամուսնական խորհրդոյն։

—Թայմսին Պերլինի Թղթակիցը կը հաստատէ որ եթէ իրօք Պիզմարք Իշխան հրաժարի, անոր պիտի յաջողիէ Փարիզի գերմանական նախորդ դեսպան և այժմ Ալզաս-Լոռէնի Կուսակալ կամ Փոխարքայ Իշխան Հոէնլոէ, և Պատէնցի բաղաքագէտն Պառոն ֆոն Ռոկընպաս, որ Կայսեր քով կը գտնուի, կարեւոր դիրք մը պիտի ստանայ Դաշնակցային Խորհրդոյն մէջ, իբրեւ ներկայացուցիչ կայսերական քաղաքականութեան։ Պիզմարք Իշխանի հետ պիտի հրաժարի նաեւ Բրուսիոյ և Գերմանիոյ ներքին գործոց Նախարար Պ. ֆոն Բուդքամբր, և անոր պաշտօնն ալ աւելի ազատամիտ քաղաքագէտի մը պիտի յանձնուի։

—Նոյն Թղթակից ապրիլ 13 թուով կը հեռագրէ նաեւ հետեւեալը։ — «Ըստ ամենայն հաւանականութեան, Վիքտորիա Թագուհին ատ պիտի գայ ապրիլի վերջերն, և պատրաստութիւնք կը կատարուին Շարլոթենպուրկի կայսերական դղեկին մէջ։ Որովհետեւ այս մասին հակասական լուրեր կը հրատարակուին, միանգամ ընդ միշտ պէտք է յայտարարեմ թէ Վիքտորիա Թագուհին միշտ համամիտ եղած է իւր Թոռան ամուսնութեան ընդ Ալեքսանդր Իշխանի, և կը՝կարծուի թէ համամիտ է տակաւին։» Թղթակիցը կը յարէ թէ «Նախարարապետական տագնապն» եւս քան զեւս կը սաստկանայ։

—Պելգրատ, 12 ապրիլ։ Սերպիոյ Նաթալի Թագուհին, որուն իւր ամուսնոյն՝ Միլան Թագաւորին հետ գժտութիւնը ծանուցեալ է, և որ բաւական ժամանակէ ի վեր երկրէն դուրս կը բնակէր, փափաք յայտնեց Պելկրատ վերադառնալու, և այս մտոք գրեց Թագաւորին, որ պատասխանեց թէ Թագուհւոյն վերադարձը կրնայ շփոթել քաղաքական կացութիւնն, և լաւագոյն է որ Թագուհին ժամանակ մ'եւս օտար երկիր բնակի։ Թագուհին խոստացած էր զգուշանալ ո՛և է քաղաքական գործողութենէ, և իւր գահաժառանգ որդին սերպ երկրին մէջ իսկ մեծցնելու հարկն ի մէջ բերած էր։ Թագաւորը պատասխանեց որ գեռատի իշխանի դաստիարակին ընտրը զգացմանց վրայ կատարեալ վստահութիւն ունի, և կը հաւատայ թէ օտար երկրի մէջ իսկ այնպիսի դաստիարակ մը կարող է սերպական ազգային զգացումներ ներշնչել գահաժառանգ արքայորդւոյն։ Թագաւորն ի մէջ կը բերէ իւր իսկ անձնական օրինակն, որովհետեւ ինք Փարիզի մէջ մեծցած է, և սերպ լեզուն չէր գիտեր տասն եւ հինգ տարեկանէն յառաջ։ Պ. Ռիսդիչ խորհուրդ տուեր է Թագուհւոյն վերադառնալ ի Պելկրատ, և կը կարծուի թէ Թագուհին Սերպիոյ մայրաքաղաքը պիտի վերադառնայ՝ Թագաւորին անպատասխանին հակառակ։

—Սքուփշինան խաղաղապէս յառաջ կը վարէ իւր աշխատութիւններ։ Կառավարութեան առաջարկութեամբ, սահմանագլխոց սերպ բնակիչներուն քանի մը հազար հրացաններ տրուեցան, որպէս զի ժողովուրդն ինքզինք կարենայ պաշտպանել Առնաւուտներուն դէմ։

—Բիւքրէշ, 11 ապրիլ։ Պալդիկեան գաւառաց մէջ նոր տնօրինութիւններ ձեռք առնուեցան գերմանական լեզուին գործածման դէմ։ Դատական գործողութեանց և տրոց վարչութեան մէջ ռուս լեզուն միայն պիտի գործածուի։ Քաղաքային և գիւղային շրջանակներուն ալ արդիւնաբերեալ նպաստներ տալ բողոքական եկեղեցեաց։

—Վիէննա, 11 ապրիլ։ Աւստրեւմաջառ կառավարութեան և Լոյտի ընկերութեան նոր պայմանագրութեան համաձայն, պատերազմի ժամանակ Լոյտ պարտի իւր ամէն շոգենաւեր դնել Տէրութեան տրամադրութեան ներքեւ, ու ձրիապէս իրենց տեղեր տանիլ ի զէն կոչուած պահեստի զորքերը։

—Նոր Ցեոյնի Ազգ.ն Զայրոնդ կը ծանուցանէ թէ չնչառութեան խողովակին նեղնալուն պատճառաւ, հարկ եղած է փոխել արծաթեայ արուեստական խողովակն, և Տրդ. Պերկման նոր խողովակ մը մտցուցած է։ Այս գործողութիւն չէ դպած Կայսեր առողջական վիճակին։

—Փէշտ, 13 ապրիլ։ Ի Մոպէօթ հանրային դուռարում մը տեղի ունեցաւ, յորում Զօր. Պուլանժէի անունն հաւանութեան աղաղակներով ողջունեցաւ։— Կամպէդդայի գործակից և նախորդ կրթական նախարար պատերազմական Պ. Սբրուլլէ, յօդուած մը գրելով Ռեբէ-ալիէ Ֆրանսէզի մէջ, կ'ըսէ թէ խորհրդարանը պարտի ընդունիլ մեղադրանք իր հրաւիրուած է Պուլանժէ զօրավարին կողմէ, և քուէարկել հարկաւոր օրէնքներն, ի պաշտպանութիւն Հանրապետութեան։

—Փէշտ, 14 ապրիլ։ Հանրածանօթ Պ. Բոլ Տէրուլէտ նամակ մ'ուղղելով Նոռի գաւառին ուսուցչական դասուն, կը հրաւիրէ զայն ոյժ տալ Պուլանժէ զօրավարին ընտրութեան, և կ'ըսէ թէ Պուլանժէի անունն ո՛չ դիկտատորութիւն կը նշանակէ ո՛չ պատերազմ, այլ խաղաղութեան պահպանումն անկախ և իւր զօրութեան վրայ վստահ Ֆրանսայի մը կողմէ։

—Բէլգրատ, 14 ապրիլ։ Երեսփ. ժողովն ընդունեց Լոյտի Ընկերութեան հետ կառավարութեան կնքած դաշնագիրը։

—Պէլգրատ, 14 ապրիլ։ Սերպիոյ արտաքին գործոց նախարարը պատասխանեց հարցապնդման մը ի մասին այն պայմանաց որոց համեմատ կը տնօրինուի Թուրքիանքակ սերպ հպատակաց ստացուածքն։ Ցեոյ Սբուլիչինան փահամուռ ընդունեց Թուրքիոյ հետ կնքուած հիւպատոսական պայմանագիրն և ոճրագործներու փոխադարձ յանձնումը տրամադրող պայմանագիրը։

—Պերլին, 14 ապրիլ։ Բրուսիոյ Երեսփոխանական ժողովոյն ներկայացեալ օրինագիծ մը 34 միլիոն մարքի վարկ մը կը խնդրէ որոգեալ վայրաց ժողովրդեան նպաստելու։

—Պէրլին, 12 ապրիլ։ Երէկ 1,500 անձանց գումարում մը տեղի ունեցաւ, յորում ընդունուեցաւ առ Կայսրն ուղղեալ աղերսագիր մը, յորմէ կը խնդրուի հետեւիլ Վիլհէլմ Կայսեր օրինակին և բնաւ չընդունիլ Պիզմարք Իշխանին տուած և տալիք հրաժարականը։

—Վիէննա, 12 ապրիլ։ Աւստրիոյ Կառավարութիւնն Անիշխանականաց դէմ օրինագիծ մը մտցոյց Խորհրդարանին։

—Հռոմ, 12 ապրիլ։ Հաստատութիւն կը դանէ այն զրոյց թէ Պրազիլիոյ Կայսրն Բէգրօ որ հիւանդ է և Իտալիոյ մէջ բնակելու պէտք ունի՝ իւր գահը պիտի թողու իւր դստեր, և ինք ալ իւր բնակութիւն ի Ֆիորենցա պիտի հաստատէ։

—Սոֆիայի անգլիական հիւպատոսն, ի տեղեկութիւն անգլիացի դորձարանատերաց, ծանուցած է ի Լոնտոն թէ, Պուլկարիոյ պաշտօնական լրագրոյն հաստատ, պուլկար Կառավարութիւնը կ'ուզէ պայմանագրութիւններ կնքել բանակին պէտք եղած մեծաքանակ զգեստեղինաց համար։

—Արհիդուքս Քարլ-Լուտովիկ, եղբայր Ֆրանց Եոզէֆ Կայսեր, Սպանիա գնաց, և կը կարծուի թէ քաղաքական պաշտօն մ'ունի, այնու զի պիտի հաստատեցնէ եղեր զՏոն Քարլոս Խնամակալ-Թագուհւոյն հետ, որ Աւստրիոյ Կայսերական գերդաստանին անդամ է։

—Այլաս-Լոռէնի պաշտօնական լրագիրն հրատարակեց Կայսեր հրամանագիրն, որով ընդհանուր ներողութիւն կը շնորհուի Ալզաս-Լոռէնցի բաղաքական յանցաւորներուն։

—Պելգիոյ ընկերվարական-հանրական գործաւորաց ընկերակցութիւնք Պրուսէլի մէջ ցոյց մը պիտի կազմակերպեն, եթէ՝ ինչպէս կը կարծուի՝ Հանրապետութեան Նախագահ Պ. Քառնոն այցելէ Պելգիոյ մայրաքաղաքը։ Պելգ գործաւորք դրօշակներով և նուագարաններով ընդ առաջ երթալով Պ. Քառնոյի, կ'ուզեն յանձին նորա փառաւորել ընդհանուր քուէարկութիւնն եւ Հանրապետութիւնը։

— Ֆրանսացւոց յԱլզաս-Լոռէն մուտքն արգիլող հրամանը չնչուեցաւ։ Բայց Ալզաս-Լոռէնի մէջ բնակիլ ուզող Ֆրանսացիք պարտին յատուկ արտօնագիր մ'առնուլ տեղական ոստիկանապետէն։

—Վիլհէլմ Կայսրն իւր կտակներէն միոյն տրամադրութեամբ երեսնական մարք թողեր է 1870-71ի պատերազմին մէջ վիրաւորեալ ամէն զինուորի որ յայմմ հետէ գործելու անկարող վիճակի մէջ է։

—Ֆրետերիկ Կայսր 50,000 մարք նպաստեց Գերմանիոյ ողողելոց։

—Ի Վիէննա այս օրերս մեռաւ չատ հարուստ կին մը, որ 20,000 ֆիորին կտակեց Արհիդուքս Ալպրէխտի, «որովհետեւ, կ'ըսէ հանգուցեալն, Արհիդուքսը ժամանակաւ ի Քուսդոձա յաղթութիւն տանելով Իտալացւոց վրայ, մեծ հաճոյք պատճառած էր ինձ»։ Աւասիկ չատ հարբենասէր կին մը։

—Ֆրետերիկ Կայսր ապրիլ 9ին Տրդ. Մորրլ Մաքէնզիի նուիրեց երկրորդ կարգի Հոհենցոլլերնեան պատուանշանն իւր մանեակով։ Զայս պատուանշան յանձնելով, Կայսրն ըսաւ «Ձեր ատ գալէն ի վեր, վստահութիւն ունեցայ ձեր վրայ, զի իմ գերման բիւրիններս յանձնարարեցին զձեզ։ բայց այնուհետեւ ես ինքս սովրեցայ դնահատել զձեզ։ Մեծ հաճութեամբ կը յանձնեմ ձեզ այս պատուանշան, յերախտագիտութիւն ձեր նշանաւոր ծառայութեանց, և ի յիշատակ իմ գահակալութեանս։ Կայսրն երկրորդ կարգի Թագի պատուանշան տուաւ Տրդ. Մաքէնզիի անգլիացի օգնականին՝ Տրդ. Հուսլէի։

—)(69)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՓՕՌԹԻՒՆԷ ՏԻՐ ՊՈՒԿՕՊԷ

ՍԻՐԱՑԻՆ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ

Այս խօսքերն արտասանեց այնպիսի եռանդոտ եւ համոզակեր ձայնով մը որ Նուազէ այլ եւս տարակոյս չունեցաւ սպասաւորին անկեղծութեանը վրայ։ Մարդ երբ ապահով չէ իւր ըսածին վրայ, այսքան յանդգնութիւն չկրնար ունենալ։

Նուազէի վերջին պատասխաններն յօդս կը ցնդէին յանկարծ։ Այդ որդի՝ զոր դեռ կարող կը կարծէր պատուաւորութեան ճանբուն մէջ մոցուններու եւ զոր յուսահատած չէր ի բարին առաջնորդելէ, ստորին ատիճանի ստահակ մ'է եղեր։ Այլ եւս ի բաց կը թողուր իւր յուսալիր տեսութիւններն սերնդեան ազդեցութեան վրայ, առհասարակութեան վրայ, ինչպէս կ'ըսեն այժմ։ Քաղանձաթներու եւ Նուազէներու պարկեշտ արիւնն անկարող եղած էր պատուաւոր մարդ մ'ընել այդ անհարազատ զաւակն։ Բոլ Նուազէ ամենադեհկիկ տեսակէ գող մ'ունէր իւր որդի։ Արդարեւ տեղի կար որ վիրաւորուէր հպարտութիւնն այդ լուսամիտ քաղաքացւոյն, այդ անսխալական սկեպտիկեանին որ կը պարծենար թէ իւր յատկութիւններն հաղորդած էր մոլորեալ մոր մը եւ անփոյթ հօր մը անհարազատ պտուղն։ Եւ Նուազէ միտաբար փորձած էր այդ անամօթ երիտասարդն հանել այն ցեխին մէջէն յոր կը թաւալէր։ Նուազէ, որ այնքան յաճախ ծաղրած էր այն անձինքն որք անկեալ կին մը վերականգնել փորձելու յիմարութիւնը կ'ունենան, աւելի դէշն ըրած էր։ Նպատակ էր խորհրդոց այդ անարգ արարածին որ կը փափաքէր Սիմոնէի հետ ամուսնանալ, անոր հարստութեան համար։ Եւ մաղ մնացեր էր որ այս ամօթալի ամուսնութիւնը կատարուէր։ Եթէ փոքր ինչ նուազ խելք ունենար այն աղջիկն որ մեծցած էր արատաց մոր մը ձեռամբ, Սիմոնէ պիտի մատնուէր այդ բաղդախնդրոյն ճիրաններուն, որ յանձն առած էր ամէն ինչ զոր կրնայ ընել ստորին մարդ մը, ամէն ինչ, մինչեւ իսկ Զօէ Ֆօլլենեթի նման արարածի մը ծախիւք ապրելու ստորնութիւնն։

Այս յուսախաբութիւնը դառն էր Բոլ հօրեղբօրն համար, եւ այն հարուածն որ կը տրուէր իւր ունայնասիրութեան, անհամբոյր կ'ընէր զինքը։ Որոշած էր այս սպերման զաւկին արժանի պատիժը տալ, իւր սրտէն խլել այն հակումը զոր զգացած է անոր նկատմամբ, մինչեւ իսկ ֆրանքէն ջնջել զայն, այնպէս որպէս կրակը կը նետեն ծառ մը որ փտած է։

Սակայն չէր ուզեր դատապարտել, առանց զայն մանդամ լսելու։

Ֆօռդէլ կը լսէր։ Դեղեցիկ դեր մը ուներ Ֆօռդէլ եւ կ'ուզէր պահել զայն, առանց ուզելու ինք անձամբ պատժել այն թշուառականը զոր իրմէ նախամեծար կը դասէր Նուազէի այրն։

Պոդրէյլս դեռ կը զսպէր ինքզինքն եւ յայտնի կը տեսնուէր թէ յուսահատած չէր ինքզինքն այդ դիրքէն լրջութեամբ ազատելէ։

Պոդրէյլ, որ ինք եւս ուրիշ մտածում չունէր բայց եթէ յանցանքը թօթուել իւր վրայէն, սկսած էր զարհուրելի լուսանքներ տեղալ Իժէնի երեսին, որ պատճառ եղած էր բոլոր այս չարեաց, եւ այդ սպասաւորը կէս ճանքան կասելիք մարդ չէր։

—Լաէ՛, ըսաւ նմա Բոլ հօրեղբայրն, այնպիսի ձայնիւ մը որ սպասաւորները լըսեցուցնել կուտայ։ Մի միայն ինձմէ պատասխանէ, երբ հարցաքննեմ զքեզ։

Սիրելիս Ֆօռդէլ, վայրկեան մը յետոյ ներողութիւն պիտի հայցեմ ձենէ, բայց կը խնդրեմ որ թոյլ տաք ինձ նախ եւ առաջ կարգադրել այս գործը։ Եւ այժմ, ա՜ռն, յարեց Նուազէ խօսքն ուղղելով Պոդրէյլս, գանք մեր երկուքին։

—Ինչ հարկ այդ ա՜՛ր ողբերգական լեզու մը գործա՜՛ծել։ ըսաւ Զէչիլեայի որդին ծիծաղալով։ Ազդեցութիւնը կատարեալ ըլլալու համար, գլուխնիդ դէպ ի ետ ընկըրկեցէք եւ ձեռքերնիդ կուրծքերնուդ վրայ ծալեցէք։ Առաջնակարգ դերասանի մը երեւոյթը կ'առնուք։

Թշուառականն իւր հարքը կը փոխէր։ Ամբարտաւան երեւոյթ մը կ'առնուր եւ այս իսկ նշան մ'էր թէ ինքզինքն ի կորուստ մատնուած կ'զգար։ Բայց այս նոր ձեւին ներքեւ այնպիսի հաշիւ մը կար զոր Բոլ հօրեղբայրը չէր կրնար նշմարել։

Նուազէ չառաջնորդեցաւ եւ դժուարաբար կրցաւ զսպել ինքզինքն, եւ սակայն այնպիսի բնաւորութիւն մ'ունէր որ այդ ծայրաստիճան յանդգնութիւնը զօրութեան նշան մը համարեց։ Անախորժ պիտի թուէր իրենէ թէ տեսնէր որ այդ տղան իւր ոտքն խնալով, ներողութիւն կը հայցէր։

Հարց սրտերն այս տեսակ սրտակարդ զգացումներ ունին երբեմն։

Բայց, Զօէի սիրահարին հետ գործը կարգադրելէ առաջ, հարկ էր կացութիւնը լուսաբանել։

—Ա՛լ բաւական է, ըսաւ Պոդրէյլս հրամայական ձայնով մը։ Ամբաստանուած էք։ Արդարացուցէք ինքզինքդ, եթէ կրնաք։

—Սանոնս առաջադրեցէք, ուրեմն պոդրէյլս ուսերը բարձրացնելով։ Ուրեմն կ'երեւակայէք թէ վիճաբանութեան պիտի մտնեմ ձեր սպասաւորին հետ։

—Ո՛հ, այդպիսի նենգամիտ կերպարանքներ մ'առնուր գոչեց Պաղիսդ։ Երբ Կուդ-Օռդ փողոցի գինետան մէջ միասին կարբենային, այդքան հպարտ չէիր։ Այդ գինետան պիտի ճանչնայ զքեզ, երբ ոստիկանք ինձ հետ իւր քով տանին զքեզ... եւ ոստիկանք վարն են։ Բաւական է որ տերս կոչէ զանոնք։

—Արդէն ըսի քեզ որ լաւս, ընդմիջեց Բոլ հօրեղբայրն։ Այժմ, սիրելիս Իժուառ, հաճեցեք իմացունել ինձ թէ ի՞նչ պատահեցաւ ատ իմ դալէս առաջ։

—Չէ՞ք գիտեր, ըսաւ Ֆօռդէլ։ Պաղիսդ որ հիւանդանոցին մէջ յիշողութիւնը կորուսած էր, դատաւ զայն, արթննալով այս տեղ այն բնակարանին մէջ ուր կը պառկի երկու տարիէ հետէ։ Ինքնաբերաբար խոստովանեցաւ ինձ թէ բարեկամութիւն հաստատած է յոսի անձանց հետ, ի մէջ այլոց Խաժէն անուն մէկուն հետ զոր դատած էր Օբերա-Գոմիքի երեկոյին, որ փորձեր է ձեռքէն ազատիլ մառանի մը մէջ նետելով զայն, որ իւր գրպանէն առեր է խուցիս բանալին եւ ուրիշ ստահակի մը հետ եկեր է կողոպտելու զիս։ Պաղիսդ յուսահատած չէր գանոնք գտնելէ եւ կ'ուզէր ոստիկաններն առաջնորդել այն գինետունն ուր կը յաճախէին այդ չարագործք։ Նա ալ ինձ պէս չէր կասկածեր թէ դուք ինձ պիտի բերէիք այդ խմբին պէտք, եւ երբ դէմ առ դէմ եկաք այս պարոնին հետ, տեսաք թէ չփարանեցաք։

—Ճշմարիտ է, ըսաւ Նուազէ։

Եւ հարցուց առ Ֆօռդէլս։

—Ի՞նչ պիտի ըսէք։

—Ոչինչ, պատասխանեց Ֆոդրէյլս ցրտութեամբ։ Գոնք բերիք զիս այստեղ, ուստի ձեզ անկ է պաշտպանել զիս։

Այս պատասխանը լուսոյ նշոյլ մ'եղաւ Բոլ հօրեղբօրն համար։ Ցնսակ կերպիւ նշմարեց Ֆոդրէյլսի յատակագիծը։ Ֆոդրէյլս կ'ուզէր ըսել, «Եթէ կրնաս ոստիկանութեան մատնէ՛ զիս։ իմ ձերբակալումս նախատինքը քու վրադ պիտի ցայտէ, որ պաշտպանութեանդ ներքեւ առիր զիս։» Եւ Նուազէ ըմբռնեց թէ, գայթակղական տեսարանէ մը խոյս տալու համար, լաւագոյն էր դրութիւնը փոխել։ Ֆօռդէլի եւ Նորա սպասաւորին առջեւ բացատրութեան մը մտնելն յուսեզոյն վիճակի մը պիտի մատնէր գործերն եւ իւր գիտցածէն տարբեր նոր բան մը չպիտի յայտնէր իրեն։ Լաւագոյն էր ուրեմն որ այդ բացատրութիւնը կատարուէր յանցաւորին հետ առանձինն, բացատրութիւն որ չարաչուք վախճանի մը միայն կրնար յանգիլ։

Նուազէ միշտ առաջին չարժման հետեւող մարդ մ'էր, եւ փափագ կ'զգար ներողութիւն հայցել առ Ֆօռդէլ այն մեծասուն համար զոր պատճառած էր նմա։ Չհետեւեցաւ այդ չարժման, վասն զի յիշեց թէ նոյն եւ առաջ պարտաւոր էր կեղծ Ֆոդրէյլսին հաշիւը կարգադրել, ուստի ըսաւ Սիմոնէի նշանածին։

—Սիրելիդ իմ Իժուառ, կը հաճի՞ք վայրկեան մը առանձին [illegible] Ֆոռդէլ։ Այսու հանդերձ պարտաւոր եմ յայտնել ձեզ թէ երբի համաձայնեցայ ապահովութեան գլխաւոր պաշտօնէի մը հետ եւ կը մերձենայ ժամն յորում վեր պիտի ելնէ նա, Պաղիսդը տանելու համար։

—Տասը վայրկեանի մէջից միայն կը խնդրեմ։

Ֆոռդէլ խոնարհեցաւ եւ նշան ըրաւ սպասաւորին որ իրեն հետեւի ննջասենեկին մէջ։

Պաղիսդ հնազանդեցաւ, մրմռալով։

—Փոյթս չէ եթէ ձերբակալեն զիս, բաւական է որ միւսն ալ տանին։

Ցէր եւ ծառայ դուրս ելնելուն պէս, Նուազէ առաւ այն բանալին զոր դրան փականքին վրայ թողած էր Ֆօռդէլ եւ ըսաւ առ Լիւսիէն։

—Ի՞նչ ընել մտադիր ես այժմ։

(Շարունակեալ)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կրօնական ժողովը երէկ ի Նիստ գումարեցաւ ընդ ատենապետութեամբ Ամեն. Խրիմեան Սրբազանի և զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.

Եւդոկիոյ երկու քահանայք վիճակին մէջ պատահած ծանուցեալ դէպքերուն առթիւ Սերաստիոյ Ս. Նշան վանքը զրկուած էին յապաշխարութիւն, ժողովը նկատողութեան առաւ սոցա մէկ գիրն որով ներում և արտօնութիւն կը խնդրէին Եւդոկիա վերադառնալու համար և որոշեց ներել և միանգամայն յանձնարարել Եւդոկիոյ Դեր. Ռաֆայէլ Դրիին որ ինքը ևս ներէ իւր կողմէ որպէս զի այդ քահանայք Եւդոկիա վերադառնան.

Նկատողութեան առաւ Ալագերիցանց յանձնաժողովոյ կողմէ պատրաստուած ցուցակն ի մասին յուղարկաւորութեան ծախսուց և որոշեց ներկայել զայն Խաւն ժողովոյ.

Զարանճաքի ազգայինք խնդրած էին վիճակին առաջնորդական տեղապահ կարգել Նէվրուզեան Արժ. Յովհաննէս վարդապետն, որ այժմ Երզնկա կը գտնուի. ժողովը իւր մասին հաւանեցաւ առ այդ, պայմանաւ որ Տ. Յովհաննէս վարդապետ Երզնկայի առաջնորդական ընտրութիւնը կատարելէ յետոյ Զարանճադ երթայ, և որոշեց Քաղաքական ժողովոյ հաւանութիւնն ևս առնուլ.

ժողովը ուշադրութեան առաւ Մշոյ Մատնավանուց վանահօր դէմ եղած գանգատներն եւ որոշեց յանձնարարել Մշոյ առաջնորդական տեղապահին որ քննէ այդ գանգատներն եւ զարժանն տնօրինէ.

ժողովը վաւերացուց Տ. Սարգսեան Արժ. Տ. Սահակ քահանայի աշխատասիրած Քննական Համառօտ կրօնագիտութիւնն եւ զբաղեցաւ այլեալ խնդիրներով.

Ազգային ժողովը ի Նիստ պիտի գումարի յառաջիկայ ուրբաթ, ըստ որոշման վերջին նստին.

Կիմանանք թէ Երուսաղեմի պատրիարքական ընտրութեան Մաղալթեան պատրաստուած է.

Ինչպէս Ֆոր ոֆ Ֆոֆ ծանուցած էր արդէն, բանտարկեալ հինգ ազգայինք, որոց յՕսմ. Ափրիկէ աքսորուիլն որոշուած էր, և որոց մէջ է Սարքեան Մկրտիչ էֆէնտի, երէկ օսմ. շրջանով զրկուեցան իրենց աքսորավայրերը.

Մուշէն կը գրեն մեզ մարտ 16 թուականաւ.

Մշոյ կաթոլիկ ազգայիններէն Տէր Ղուկասեան Գէորգ էֆէնտի, անդամ նախագահ ատենի կառավարութեան Մշոյ, և Մելքոնեան Յովհաննէս անուն անձն որդւովք և ընտանեօք դիմելով ի ծոց Հայաստանեայց Մայրենի եկեղեցւոյ, Առաջն. Տեղապահ Տ. Յովհաննէս վարդապետ և գաւառական Վարչութեան անդամք տեսնելով՝ որ անկեղծ էր անոնց փափաքը Լուսաւորչական Ս. եկեղեցւոյն միանալու համար, ընդունելով խնդիրնին, առին մեր եկեղեցւոյ իրաւասութեան ներքեւ.

Տէր Ղուկասեան Գէորգ էֆէնտի բաւական ժամանակէ ի վեր կը վարէ կառավարական պաշտօններ և արժանացած է Տէրութեան Բ. կարգի Բ. դասու (բէյնէլ ռանի ընէֆը ռանի) ատիճանին.

Ըստ որոշման Քաղ. ժողովոյ՝ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն հետեւեալ շրջաբերականն ուղղած է առաջնորդաց զրկելով ընդ նմին Թէրէքէ Նիզամնամէին.

Հայ ննջեցելոց ընչիցը բաժանման վերաբերեալ խնդրոց վրայ առաջնորդական վիճակաց կողմէ երբեմն հարցումներ կ'ուղղուին ի Պատրիարքարան, և միանգամայն կը կատարուին այնպիսի գործողութիւններ, որ հաստատեալ կանոնաց առջև վէճի նիւթ կը դառնան և տեղի կուտան դժուարութեանց.

Թէ ազգային պաշտօնական մարմինք ո՞ր պարագայից մէջ կրնան միջամուխ լինել ժառանգութեանց բաժանման խնդիրներու, Թէրէքէ Նիզամնամէին ցոյց կուտայ արդէն. ուստի ըստ որոշման Ազգային կեդրոնական Վարչութեան Քաղաքական ժողովոյ՝ կ'ուղարկեմք Ձեզ նոյն կանոնագրէն . . . . տպագրեալ օրինակ, և կը յանձնարարենք [illegible]

Մնամք աղօթարար
Պարէնտ Կ. Պոլսոյ
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
28 մարտ 1888

Սոյն կարեւոր կանոնագիրը պիտի հրատարակենք վաղուան թուով.

Ազգ. կեդր. վարժարանի խնամակալութիւնը, Դրամուէյի ընկերութեան դիմումներ ընելով, յայտնած է կարեւոր զեղչ մը ստանալ այն աշակերտաց համար որք Օրթագիւղէն և Պէշիքթաշէն կ'երթեւեկեն ի կեդր. վարժարան. Ասոնք այսուհետեւ 20 բարանոց զինուորական տոմսակով պիտի կարենան կատարել իրենց օրական ուղեւորութիւնը.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆՈՒԹԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Նախաբարաց Խորհուրդը, Սուէզի ջրանցքի խնդրոյն առթիւ իւր կատարած խորհրդակցութիւններն աւարտելով որոշեր է վերտին չարունակել այս խնդրոյն առթիւ Անգլիոյ և Ֆրանսայի հետ կատարուած բանակցութիւնները.

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Սդանպուլի Կ. Պոլսոյ Թղթակիցը կը հաւատայ թէ անգլ. կառավարութիւնն յայտնած է Բ. Դրան թէ պատրաստ է բանակցութեանց վերսկսիլ Եգիպտական խնդրոյն վերջնական կարգադրութեան համար. Անգլ. Թերթին Թղթակիցը կը յարէ թէ Բ. Դուռն որոշած է այս նպատակաւ յատուկ պատուիրակ մը զրկել ի Լոնտոն, կամ վասեմ. Հասան Ֆէհմի փաշան կամ վսեմ. Տատեան Յարութիւն էֆէնտին, բայց ըստ ամենայն հաւանականութեան Տատեան էֆէնտին.

ԴԱՏԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Դատական Բարձրագոյն Դատարանի յանձնաժողովը երէկ ի Նիստ գումարեցաւ. խորհրդակցութիւնք տեւեցին մինչեւ իրիկուն. Յանձնաժողովը քննեց գաւառաց դատական պաշտօնեաներու դէմ եղած բողոքներն եւ խորհրդակցեցաւ ի գաւառս հաշտարար պաշտօնեաներ զրկելու խնդրոյն վրայ.

ԶՅՈՒՇԱՆԱՆ ՄԻՋՈՑԻ

Սատոյ աղբիւրէ կ'իմանանք թէ, կ'ըսէ Սրմպոլ, Բեդրսպուրկէ առնուած ինչ ինչ տեղեկութեանց վրայ, հրաման տրուեր է Սելանիկի և Քոսովայի զինուորական հրամանատար Բէճեպ փաշային՝ անմիջական միջոցներ ձեռք առնուլ որ և է պատահականութեան համար որ կրնայ ծագիլ սերպական և պուլկարական սահմանագլուխի վրայ. Սելանիկի բանակին զօրաց թիւը պիտի բարձրացուի մինչեւ 36,000 հոգւոյ. թնդանօթաձիգ զօրաց և հեծելազօրաց մէկ մասը դէպի սահմանագլուխը զրկուեր են.

Ադրիանապոլսոյ զինուորական հրամանատարն ևս հրահանգ ստացեր է սահմանագլխոյն վրայ մօտանց հսկել, Մուսթաֆա փաշայի կողմէն.

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Պուլկար իշխանապետութիւնն տակէն առաջ խնդրած էր Բ. Դռնէն որ յատուկ պայմանագրով մը ճշդուին այն պայմանք որոց համեմատ պիտի կատարուի օսմանեան և պուլկարական երկաթուղեաց միացումն և պիտի հաստատուին սահմանագլխոյ կայարանք. Արդ, կայս. կառավարութիւնն համաձայնելով իշխանապետութեան խնդրանաց, սոյն պայմանագրոյ պատրաստութեան համար իւր կողմէ պատուիրակ կարգեց հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան խորհրդական Սիպպադ էֆէնտին և արտաքին գործոց նախարարութեան իրաւագէտ խորհրդական Նորատունկեան Վսեմ. Դաբրիել էֆէնտին. Պուլկար պատուիրակք են Տր. Վուլբովիչ և Պ. Սվէչոֆ. Սոյն յանձնաժողովոյ առաջին նիստը տեղի կ'ունենայ այսօր ի Բ. Դուռն.

* * *

Կայս. կառավարութիւնը կիւրակէ օրը պատասխանեց Տր. Վուլբովիչի այն առաջարկին որով պուլկարական գործակատարը կը խնդրէր որ իւր կառավարութեան յանձնուի Պէլլովա-Վաքարելի գծին շահագործումը. Բ. Դուռը նկատելով որ յիշեալ գծին շահագործման իրաւունքը Պառոն որ Հիրշին է ինչպէս նաեւ երկաթուղեաց միացման ընկերութեան, այս վերջնոյն հետ կնքեալ պայմանագրոյ Ա. յօդուածին տրամադրութեան համաձայն, կ'ըսէ թէ հարկ է այս վերջնոյն տալիք որոշման սպասել, Պուլկարիոյ առաջարկի մասին ո՛ր եւ է տնօրինութիւն ընելէ առաջ.

ՕՍՄ. ԱՐՔԷՊԻՍԿՈՊՈՍ

Կը յիշուի թէ Պետական խորհուրդն ընդունած էր Օսմ. Հանրային Պարտուց վարչութեան առաջարկն որուն համեմատ կրուզուի հրապարակի վրայ օսմանեան արժէթղթեր գնել տարեկան 35,528 ոսկւոյ գումարովը որ անգործածելի մնացած էր Բամպան արջարկը նախարարաց խորհրդոյ ներկայացուած լինելով՝ այս վերջնոյն կողմէ ևս ընդունուեր է և այժմ կայս. պալատ զրկուած է Վեհ. Սուլթանի վաւերացման մատուցելու համար.

ԵՌԻՍՈՒՖ ՐԻԶԱ ՓԱՇԱ

Գաղթականաց վարչութեան նախագահ Եուսուֆ Ռիզա փաշա բոլորովին ապաքինած լինելով, Ն. Վսեմութիւն երկու երեք օրէն իւր բնակութիւնը պիտի փոխարկէ Պէշիքթաշէն ի Նշան Թաշ, վախճանեալ Բէշիտ պէյի ապարանքին մէջ զոր Վեհ. Սուլթանը նուիրած է նմա. Ռիզա փաշա երէկ կայս. պալատ գնաց իւր շնորհակալութիւնը մատուցանելու.

ՄՈՀ ՄԱՆԱՍ ԷՖԷՆՏԻ

Հանրածանօթ թատերապետ Սերաֆէմ Մանաս էֆէնտի չաբաթ իրիկուն յանկարծամահ եղաւ ի Բերա. Մանաս էֆէնտի Տիւզեան Լէօն պէյի տունը գնացած էր և վերջին անգամ իւր յեգիպտոս կատարած ուղեւորութեան նկագիրը կրնէր՝ երբ յանկարծ ձեռքը սրտին տարաւ ըսելով թէ տկարութիւն մը կ'զգար և կաթիլ մը ջուր ուզեց. սակայն ժամանակ չունեցաւ դաւաթը շրթանցը տանելու և անկենդան գետին փռուեցաւ. Տր. Նաֆիլեան փաշա, որուն լուր զրկուած էր, թէև անմիջապէս ժամանեց այլ տեսաւ թէ ամէն դարման անօգուտ էր՝ վասն զի մահը վրայ հասած էր արդէն, շնչերակի մը պայթմամբ. Հանգուցեալը կը թողու այրի մը և օրք զաւակ մը օրք Բարիզ կը գտնուին և որոց հեռագրուեցաւ այս տխուր պատահարն. Թուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այս առաւօտ ի Բերա, Հռոմէական Հայոց Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն մէջ ուր փոխադրուած է մարմինը.

Մանաս էֆէնտի իւր թատերական զանազան ձեռնարկներով ծանօթ էր ոչ միայն մայրաքաղաքիս մէջ եւ յեգիպտոս՝ ուր քանիցս վարած է ֆրանսական խումբերու տնօրէնութիւնն, այլ և ի Բարիզ՝ ուր ժամանակ մը Շատրէ թատրոնին տնօրէն եղած է. Կը պատմուի թէ Մանաս էֆէնտի ի սկզբան դիւանագիտական ասպարէզը մտած էր և Բարիզու օսմ. դեսպատան մէջ կցորդի պաշտօն մ'ունէր զոր քիչ ժամանակ յետոյ թողուց եւ թատերապետութիւն ստանձնեց.

Բերայի հասարակութիւնը տակաւին մոռցած չէ այն գեղեցիկ երկոյթները զորս Մանաս էֆէնտի անցուներլ տուաւ իրեն անցեալ տարի ի Նոր Թատրոն ուր ֆրանսական ընտիր խումբ մը բերած էր. Այժմ ևս մտադիր էր յառաջիկայ ձմրան համար վարձել Նոր Թատրոնն ևս և պատրաստուէր Բարիզ ուղեւորիլ իւր խմբին կազմութեան համար երբ անակնկալ մահը վրայ հասաւ.

Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ Կրթական Նախարարութեան Նախնական վարժարանաց վարչութեան առաջին բարտուղար Ալի Ղալիպ պէյ անցեալ օր կայս. պալատ հրաւիրուեցաւ և արժանացաւ Ն. Վեհափառութեան մեծարանաց և դրամական պարգեւին.

—Աստրիական, գերմանական եւ պարսկական դեսպանք երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ.

—Վճռաբեկ ատենի անդամ Իպրահիմ պէյ որ Հալէպ գնացած էր տեղւոյն դատական գործերը քննելու համար՝ Հալէպէ ճամբայ ելեր է դէպ ի Տիգրանակերտ ուր կերթայ միևնոյն պաշտօնով.

—Առևտրական ծովային դատարանին անդամ անուանած է առեւտրական վերաքննիչ ատենի առաջին քարտուղար Նուսրեթ պէյ փոխանակ Սալիհ պէյի որ առեւտրական վերաքննիչ ատենին անդամ անուանած է.

—Վեհ. Սուլթանը գնդապետի աստիճան շնորհեց Ղալաթիոյ կամուրջի դլխին պահականոցի տեղակալ-գնդապետ Մուսթաֆա Նալի պէյի.

—Վերջին որոշման մը համաձայն, այն անտառներն որք անտառաց յատուկ Օրէնքին հրատարակումէն յետոյ մահլիլ Ճեացած են, անտառաց պաշտօնեայներու միջոցաւ պիտի պահպանուին; Երկտական Նախարարութիւնը ծանոյց ամէն կողմ որ այդ կարգի անտառաց համար որ և է անհատի կողմէ ծագած սեպհականութեան խնդիրք օրինական դատարանաց դիմուելով կարգադրուին.

—Մուսուլի Նախորդ կուսակալ Թահսին փաշա, որ անցեալները մայրաքաղաքս ժամանեց, ուղղակի կայս. պալատ գնացեր և արժանացեր է Վեհ. Սուլթանի մեծարանաց.

—Բանկալթիի մարդասիրական ընկերութեան վարչական խորհուրդը Սիւրէյեա փաշայի միջոցաւ շնորհակալեաց ուղերձ մը մատուցեր է առ Վեհ. Սուլթանն, այն դրամական նուէրին առթիւ զոր Ն. Վեհափառութիւն վերջերս բարեհաճեցաւ ընել յիշեալ ընկերութեան.

—Լէյդերէ Ռոֆ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Պ. Պալաչէսս մեծարին [illegible] դեսպանութեան պաշտօնն ուստից հրաժարական տուած էր Պ. Պրադիանոի նախարարութենէն քաշուելէն քիչ օր յետոյ.

—Մասնաւոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Սերաստիոյ կուսակալ Սուրուրի փաշա, որ Սամսոնէ մեկնած էր դէպ ի իւր նոր պաշտօնատեղին, երէկ Ամասիա ժամաներ է.

—Կարնոյ գաւառական լրագիրը կը ծանուցանէ թէ տեղւոյն Ը. զօրաբաժին հրամանատար Ֆէրիդ Մուսա փաշայի պաշտօն տրուած է զսպել Սիւլէյմանիյէի եւ շրջակայից աշիրեթները. Մուսա փաշա ի մօտոյ այդ կողմերը պիտի մեկնի.

—Ոստիկանութիւնն երէկ տասն ութ դատապարտեալներ աքսորեց Ափրիկեան Տրիպոլիս ուղեւորող շոգենաւով.

—Անցեալ հինգշաբթի կէս օրին պայթած բուռն փոթորկին ժամանակ Մոտայի և Ֆէնէր պահչէի բացերը դարբոպոի առագաստաւոր նաւակ մը կը շրջի. Մովզրէն՝ հայ մակուկավար մը, Պետրոս անուն, տեսնելով զայս, խլոյն մակուկով օգնութեան կը հասնի, արհամարհելով փոտանդն, և կ'աղատէ շրջեալ նաւակին երկու նաւաստիներն, որք կիսամահ վիճակի մէջ ցամաք ելնելով կը դարմանուին անգլիացի բարեսէր քանի մը ընտանիքներէ.

Ցիշեալ Պետրոս անուն քաջասիրտ երիտասարդն տրդարև մարդասիրական փրկարար դեր մը կը կատարէ միշտ այդ ծովափին վրայ փոթորկաչունչ եղանակաց մէջ. վասն զի, ինչպէս կը լսենք, ասկէ առաջ ալ երկու անգամներ, Նմանօրինակ փոթորկի ժամու մէջ, ծովամոյն լինելու վտանգին մէջ գտնուող նաւավարաց կեանքն և նաւն ազատած է.

Սոյն երիտասարդին անձնուիրութեան վրայ Նաւահանգստի վերատեսչութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք.

—Երէկ Զմիւռնիայէն մայրաքաղաքս ժամանեց Մարնիսայի կառավարիչ Շաքիր փաշա, եղբայր Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին.

—Մալթիոյ գաւառին Պէյհէսանի գաւառակին մէջ մեծ քանակութեամբ մարախ տեղացեր և տեղական կառավարութիւնն հարկ եղած միջոցները ձեռք առեր է.

—Պ. Լիւիմի Վոլդա մարտար նուագածուն որ գրամոֆոնի խանութի մ'ունէր Թէքէի պահականոցին հանդէպ, չաբաթ իրիկուն իւր տունը վերագարձած պահուն յանկարծամահ եղաւ.

—Վեհ. Սուլթանն հրամայած է որ բոլոր կառավարական պաշտօնեայք աղօթից սովորական ժամերու միջոցին անպատճառ պաշտօնատանց մէջ գտնուած աղօթատեղիներն երթան և կատարեն ամէն ժամու աղօթքները. Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը բոլոր կառավարական պաշտօնատանց հաղորդեց կայս. սոյն հրամանը.

—Պետական Խորհուրդն որոշեր է հարցաքննութեան ենթարկել Դարասիի նահանգի Մէքթուպճի Բիքիաթ էֆէնտին որ 501 տարւոյ մէջ իբրեւ տասանորդ առնուած արմատաց վաճառման առթիւ գեղծումներ գործած էր.

—Պուլկարիոյ արտաքին և կրօնական գործոց նախարարութեան կողմէ Սոֆիայի պաշտօնական լրագրոյն մէջ հրատարակեալ ազդ մը կը ծանուցանէ թէ, ոչ օսմանի Ազգ. ժողովոյն, 1838 տարւոյն մէջ Պուլկարիոյ և Ադրեա. Բուսէլի այլ և այլ քաղաքաց միջոցներուն համար, որոց թիւը կը հասնի 16ի, 34,000 ֆրանք թոշակ յատկացուեր է կառավարութեան գանձէն. Նմանապէս 3,700 ֆրանք չորս քաղաքաց միջոցներու տեղակալաց համար.

—Տէյլի Թէլէկրաֆ տէր և տնօրէն Պ. Ֆ. Լավսըն իւր կնոջ ու Տիկին Պէնէդի հետ մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս, շարունակելու համար իւր զբօսական պտոյտը.

—Խոսքիւղ ընկող 55 տեսակ կին մը, Վասօ անուն, այս կիւրակէ օր իւր տան ջրհորը նետուելով, խեղդուեցաւ. Անձնասպան կինն յիմար էր.

—Իզմիրէն կը գրեն թէ Այտընի նորընտիր կուսակալ Բիզա փաշա Կ. Պոլսէն հեռագիր մ'ուղղելով պաշտօնակ ըներ է նահանգին ոստիկանապետ Ճէմալ պէյը. Տեղւոյն ժանտարմայից հրամանատար գնդապետ Հըֆզը պէյի յանձնուեր է առժամապէս վարել այդ պաշտօնը ցմամանումն կուսակալին.

—Երէկ Մախասուէլի Հասան Փաշա շոգենաւով Ափրիկեան Տրիպոլիս ուղեւորեցան ծովային տեղակալ-գնդապետ Հաֆզը պէյ և 730 նոր զինուորներ. Նոյն շոգենաւով Կրէտէ ուղեւորեցան 830 թնդանօթաձիգ և խումբ մ'ալ ծովային զինուորներ.

—Այտընի կուսակալ Բիզա փաշայի վիճակութեան աստիճանը վաւերացնող կայս. հրովարտակին ընթերցումը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ կիւրակէ կամ երկուշաբթի, յետ որոյ Բիզա փաշա իւր պաշտօնին պիտի ուղեւորի.

—Նախընթաց իրիկուն Գալաթաչ Զէրքէս Ահմէտ աղա անուն մարդ մը մգիթիէն ելնելով իւր տունը կ'երթար երբ անծանօթ անձինք վրան յարձակեցան և ուզեցին կողոպտել զայն. Ահմէտ աղա փորձեց դիմադրել. սակայն չարագործներէ մին դաշոյնի հարուած մը տուաւ երեսին և միւսն երկու անգամ հրաձէն պարպեց, որ պայթիւնէն մօտակայ պահպանոցի զինուորք վրայ հասան և ձերբակալեցին չարագործները. Նոյն միջոցին արքունի ախոռներու սպասաւորներէ մին՝ որ օգնութեան փութացած էր, հրաձէնի հարուածներէն վիրաւորեցաւ. Չարագործք նախնական հարցաքննութեան մը ենթարկուելով խոստովանեցան իրենց յանցանքն և անմիջապէս Վայվոտայի պատերազմոցը զրկուեցան. Սոքա նախկին չարագործներ են եղեր որոց միոյն անունն է Արապ Աղ-ուլահ և միւսինը Պրուսալը Մէհմէտ.

—Կը յիշուի թէ Արտ. երկաթուղեայ գլխաւոր պաշտօնեայներէն Պ. Դ-տէր ըսպանուեց աւՍկիպի մօտերը. Նախնական քննութենէ մը հաստատուած է թէ Պ. Վալդէր սխալման մը զոհ գնացեր է, վասն զի ոճրագործք ուրիշ մարդ մը կարծեր են զայն. Սպաննելը զուլցերիացի էր և աւստրիական պաշտպանեալ.

—Նախորդ Խտիվ Իսմայիլ փաշայի որդի Հիւսէյին փաշա չարթուս մայրաքաղաքս կ'սպասուի.

—Սուլթան Սաղիզ կայսեր սենեկապետներէն Եավէր պէյի դուստրն, որ երկար ատեն է ի վեր հիւանդ էր, կիւրակէ առաւօտ մեռաւ և յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ մեծ հանդիսիւ. Վախճանեալն, որ հազիւ քսան-ութ տարեկան կար, զինուորական բժիշկ տեղակալ-գնդապետ Մահմուտ պէյի կինն էր.

—Ֆրանսական դեսպանատան պահակ Բէրդրէյ շոգենաւը Վարնա եւ գերմանական դեսպանատան պահակ Լէյլի շոգենաւն ալ Պիրէյոն ուղեւորեցան.

—Մէսաժբրիի Տճոյ և անգլիական Նէրէօս շոգենաւուց բաղխմամբ բացուած դատն ամայս 3|20ին պիտի տեսնուի ֆրանսական հիւպատոսարանին առջեւ.

—Անցեալ օր Բէյթիի Ղալաթիոյ կողմի դէտերէն մին ատանց կրելու իւր պաշտօնի յայտարար նշանը, Գալաթայ Զարշամպա թաղը սրճարան մը կը մտնէ և անդ մաս մը փախստեայ ծխախոտ վաճառելէ յետոյ կը մեկնի. Քիչ յետոյ իւր երկու ընկերք նոյն սրճարանը կ'երթան և խուզարկութիւններ կատարելով իրենց ընկերոջ վաճառած ծխախոտները կը գրաւեն եւ գնողներն ոստիկանութեան կը յանձնեն. Ոստիկանութիւնն այժմ սոյն խնդրոյն քննութեամբ կ'զբաղի.

—Զմիւռնիոյ քառանթիանոյի քննիչ Գոչունի էֆէնտի, որ առողջապահական ժողովոյ անդամ անուանած է, և մայրաքաղաքիս պարսկական ընդհանուր հիւպատոս Յովհաննէս խան երէկ Զմիւռնիայէն ստացեր է.

—Անցեալ ուրբաթ առաւօտ Ագրիանուպոլսոյ մէջ երկու անգամ երկրաշարժի թեթեւ ցնցումնք զգացուեր են. Նոյն օրը Ռոտոսդօի մէջ ևս սաստիկ ցնցում մը զգացուեր և հինգ երկվայրկեան տեւեր է առանց որ և է վնաս պատճառելու.

ՍԳՈԴԻ ՄՈՐԻՒ ՁԵՌՆ ՕՇԱՐԱԿ

Միլան, 10 յուլիս, 1885

Պարոնայք Սգոդի և Պոռն.

Մորիւ ձկան իւղի Սգոդի օշարակն (փոսֆոֆիդներով) շատ յաջող բաղադրութիւն մ'է թէ՛ իւր դիւրամարսելիութեամբ և թէ՛ իւր հզօր ազդեցութեամբ. Մասնաւորապէս կը յանձնարարուի այն մանկանց և պատանեաց համար որք զարգանալու պէտք ունին.

1692 Բ-ֆ. Ա.-պէտ ԷՍՈՒԱՐ ԲՈՐՐՈ
Տնօրէն Մէլանի Հէ.-ոդ-ոն-ոյն
Խարիզ-ման հիւանդանոցաց վարչութեան

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ
ՀԱՆՍՈՆԵԱՆ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Զարլզ Ս. Հանսոն և Ընկերութեան պահանջատերաց 100ին քսան և հինգ նոր վճարում մ'ևս պիտի լինի ապրիլ 4/16ին և յաջորդ օրեր, (կէս օրէն առաջ ժամ 10էն (Ը.) մինչև կէս օրէն յետոյ ժամ 3), Հանսոնեան Տեարց գրասենեկին մէջ, թիւ 26, Փերչէմպէ փալաճ, Ղալաթիա, ձեռամբ ստորագրելոյս, և հետեւեալ կարգաւ.

Երկուշաբթի և երեքշաբթի օրեր, առանց դրուած դրամներու հաշուոյն.

Չորեքշաբթի և հինգշաբթի օրեր, փոխանակադրոց հաշուոյն.

Որբաթի օրեր, ընթացիկ հաշիւներու.

ԶԱՐԼԶ Հ. Լ. ՖՕՆԴԷՆ, Հաշուեպարար
Կ. Պոլիս 19/31 մարտ, 1888
1677 2—3

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Ղալաթիա, 5 ապրիլ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱՐՈՅ

ամսեկան տարեկան վրայ (պանքայի)	.....	111 3/8
3 » » » (վճռագրեր)	.....	111 1/4
» Հարիւրի » (պանքայի)	.....	22 67 1/2
» » » (վճռագրեր)	.....	22 75

Օսմանեան Բանքայիսէ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Մեաց. Ի)	Սերի Դ.	Կ. 15 25
Պօրսային գոցուելէն վերջը	» »	15 25
Բերայի մէջ	» »	— —
Առաւօտուն բացուելուս	» »	15 20
Բարձրագոյն գին	» »	15 21
Նուազագոյն »	» »	15 20
Կէս օրին	» »	15 21

ԻՍԹԻԴՐԱՋԻ ՏԱՒԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	Դ.	Կ. 35 30
Այս առաւօտ	»	35 20
Կէս օր	»	35 30

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹԱՑ

Փոխառութիւն 1358)	Սերի Դ.	Կ. 24
» 1862)		
» 1860)		
» 1863) Բ.	» »	14 20
» 1872)		
» 1865)		
» 1869) Գ.	» »	0 15 20
» 1873)		

ԲԱՆԿՆԵՏՈՒՄՈՒԹ

Օսմանեան դէնէրաց	Ամբ. Լ.	4 13
Քրէտի դէնէրաց	Օսմ. »	7 14
Պանք տը Գոնս	»	6 30
Սօս. Շանտ է վարէր	»	4 15
Թրամուէյ	»	407 1/2
Բուսֆէլի երկաթուղի	Ֆր.	39 50
Սպիկիսիան տը Բրիօրիթէ	»	—
Բամնեթուղի Լաւրիօմի	»	132

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	88 12
Անգլիական ոսկի	»	111 16
Բոլ իմբերիալ	»	91
Ֆրիմից	»	51 15
Ռուսկի թղթադրամ	»	10 68
» արծաթ	»	73 30
Ֆիորին	»	— —
Մէտ. արծ. (տարբ.)	»	108 8
Վենոց	»	104 10
Հինգնոց	»	104 10
Մէճիտիէ	»	103
Թաուֆիկ	»	12

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 16 ապրիլ ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քոնսոլներ			99 18/16
Օսմ. »	Սերի Դ.	բացուելուս	14 1/16
» »	»	գոցուելուս	14
» »	»	Ա.	24
» »	»	Բ.	14 1/2
» »	»	Գ.	13 7/8
Օթօման 1871			Գ. Կ. 80
Փոխառութիւն 1877			Գ. Կ. 95
Պանք Օթօման			10 1/4
Ռուսական փոխառ. 1873			92 7/8
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիէ)			80 1/4
» » առանձին (բրիվիլէժիէ)			100
Տայրա Սանիէ			77 7/8
Ֆօմնիթալ (փոխառ. Լոչիլա)			100 3/4
Հունգարական պարտաթուղթ 4 %			— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ			25 474

Վիէննա, 16 ապրիլ ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126 85
Ռումանեան երկաթուղի	19 20

Բարիզ, 16 ապրիլ ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթի 4 1/2 %	106 77
» » 3 %	81 17
Օսմանեան ծխատուրքի Սերի Գ. բացուելուս	14 1
» » » գոցուելուս	14 07
» » » Բ.	14
» » » Գ.	14 05
Օսմանեան երկաթուղի	35 50
» Բէյթիի բաժնեթուղթ	— —
Պանք Օթօման	506 25
Գրեսի Լիոնէ	561 25
» Ցոնսիէ	1347 50
Բանկոտոմ Լիոնի	1260
Սուէզի ջրանցք	2120
Իսպանական 5 % 1877 ի	99 3/4
Իտալական Ռանթի	95 65
Սպանիական (պրտա քին)	67 1/2
Եգիպտական միացեալ	405
Բրիօրիթէ թիւրք	370
5 % Հելլենական	366 25
Ձէր Լոնտոյի վրայ	25 27

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 16 ապրիլ ժ. 10 վ. 30 երեկ

Ֆրանսական Ռանթի 4 1/2 %	— —
Օսմանեան քոնսոլիտէ	14 05
Եգիպտական	404 37 1/2

ԲԱՐԻՍ ՖԱՃԻԱԼԱՐԸ

Այս հետաքրքրական եւ հրաշանքի վէպն կրօրդ հատորին տպագրութիւնն ալ լրացաւ. թարգմանիչն է Յովհաննէս էֆէնտի Թօլպան, եւ կրնար ասիկա. տէր՝ Կարապետ էֆէնտի Պիպէրեան Ամիրզէ վէպէ 4 հատորէ կը բաղկանայ. Տեսք առ տեսք կը հրատարակուի. Ամէն ամիս 5 ական գրչ. վճարելով բաժանորդ կրնան ունենալ մէկ եօթնեակի մէջ հրատարակեալ 4 թերթերեն. Դուռաց համար անական բաժանորդագրին 6 գրչ. թերթատարութեան ծախքն համայն եւ այն ալ դրչի է Կ. Պոլիս Զէյէ—պազար, թիւ 23, առ կրատարակիչ—տէրն. Ամական բաժանորդներու վճարող բաժանորդք կը մասնակցին ի հաշիւ բաժանորդաց գնուած բաժնետոմսից (Բուսէլիի—երկաթուղ.) վիճակահանութեան պարգեւներուն.

1682 1—3

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԶՄԻՒՌՆԻԱ, 21 մարտ

Մեր Ազգ. վարժարաններու տեսչութեան կողմէ հրատարակուած հերքմագիրը պաշտօնական շրջանակէ դուրս և ոչ ուրեք հաճելի թուեցաւ, ըստ որում ոչ միայն արդէն հոս ամէն ոք գիտէ վարժարաններու ընթացքն ու վիճակն և Մեծ. Տեսչին ուղղութիւնն եւս, այլ նաեւ հերքմագիրներու իսկական արժէքն ալ կը ճանչէ. երբ ուղղակի իմն հրապարակ ելած հերքմագիրները նշանակութիւն չեն ունեցած, բնականաբար բերնէ բերան ծանուցուած հերքմագիր մը ոչինչ կրնայ անենալ աւելի.

—Վիճակիս առաջնորդական ընտրութեան գործը կը մնայ տակաւին իր օրորին մէջ. Մեր Խաւն ժողովը Ազգ. Պատրիարքարանի գրկած երեք ընտրելեաց ցանկին վրայ կ'ուզէր իր դիտողութիւններն յայտնել նմա, իբր թէ նոյն ցան

կը գործադրուին կ'ըսուի, ոմանք ալ կը մերժուին, սակայն եւ այնպէս ցարդ ծերունազարդ Ամիրօֆն զատ ոչ ոք զոհ եղած է այդ ածանօթ ակաբեկիչներու։

Շաբթուս մէջ սպառնական գրութիւն մը եւս քաղաքիս մեծահարուստ ազգայիններէն Վսեմ. Պալեօղեան Մատթէոս էֆէնտիի կը ղրկուի և իրմէ երկու հարիւր լիրան ոսկոյ գումար մը կը պահանջուի սա պայմանաւ որ՝ յիշեալ դրամը քաղցրաւենիի տուփ մը պահանջելու համար իրեն տունը ներկայացող անձին յանձնուի։

Որոշեալ ժամուն հմայ բեռնակիր մը կը ներկայանայ յիշեալ տունն և այն ինչ կը խնդրէ ծանուցեալ տուփն՝ իսկոյն ձերբակալուելով ոստիկանութեան կը յանձնուի։ Պատրաստեալ դատարկ տուփ մը կը տրուի հրեային ձեռք. իրեն կ'ընկերանան երկու ծպտեալ ոստիկանութեան պաշտօնեաներ, ասոնց ալ կը հետեւին հեռուէն բազմաթիւ ոստիկանութեան պաշտօնեայներ և ոստիկաններ, մինչեւ որ հրեայն ժամադրութեան տեղն այն է սրճարանի մը մէջ կը գտնէ անծանօթը, զայն մատնացոյց կ'ընէ իրեն ընկերացող ծպտեալ պաշտօնեայներու։ ասոնք անմիջապէս կը ձերբակալեն չարագործն, որ կ'ըսուի թէ սրճագործ մ'է եղեր։ սա պահ մը կը փորձէ ինքզինքը պաշտպանել զենքով և փախուստ տալ, այլ անհնար կը լինի, ուստի և անձնատուր կ'ըլլայ։

Քննութիւնք կը շարունակուին, ինչպէս և ձերբակալութիւնք կասկածելի անձանց վրայ։

—Քաղաքիս յոյն թերթերէ մ'ոյն խմբագիրն եւս սպառնական գրութիւն մը ստացեր է, կ'ըսուի, անծանօթ չարագործներու կողմէ, որ իր պատուհասը կ'ընդունի եթէ իրենց նկատմամբ չարունակէ անպատշաճ լեզուաւ խօսիլ։ Նոր օրինակ գրաքննութիւն մը եւս։

* * *

ԶՄԻՐՆԻԱ, 2 ապրիլ

Հինգշաբթի օրէն ի վեր քաղաքս կը գտնուի Մանիսայի Շահպաղեան վարդապետն և ինկեւանած է Ազգ. հիւանդանոցը։ Բաւական զբաւարաւ եղեր է Մանիսայէն եւ ինչ ինչ յուզմանց եւ անկարգութիւններու ալ տեղի տուեր է, վէճեր, գանգատութիւններ անպակաս եղեր են եւ խուսք մ'ալ կան այդ իր մեկնելու օրը իրեն հակառակորդներէն երկու ազգայիններու տուները քարկոծեր և ապակիները կոտրեր են։

Ինք կը յետադէպ եղեր իր մեկնումը պահանջելու պատճառաւ։ Վսեմ. կառավարիչը գովելի ջանքեր ի գործ կը դնէ իր հաշիւներ կարգադրելու եւ ժամ յառաջ դինք ճամբայ դնելու համար, սակայն Տնտ. Խորհուրդը դրամ չունայ ըսելով կը մերժէ նորա վճարմանայ թոշակի վճարում, մինչեւ Վսեմ. կառավարչի հրամանաւ կը բանտարկուին քանի մը ժամ խորհրդի երկու անդամներ եւ ասով կը ստիպուին վճարել Շահպաղլեանի պահանջն, ուստի ալ եւս առարկութիւն չ'մնար։

Այսօր կ'ըսեն կը մեկնի Պոլիս։

—Գոհութիւնամբ կը լսուի թէ տեղւոյս Կրօն. ժողովն Ազգ. Պատրիարքարանի հրամանի համեմատ վերջապէս զինքը է քահանայագործութեան արժանութիւն տալ Մանիսայի ծանօթ երկու քահանայներուն, որոնք Շահպաղլեանի երեսէն իրենց կրած տառապանքը քիչ գալով կարծես, երկու շաբաթ ալ անգործութեամբ քաղաքս թափառեցան յանիրաւի։

ՆԱՄԱԿ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԻԶԱ, 24 մարտ

Արէնէլի 1257 թիւ թերթին մէջ երեւցէն գրուած թղթակցութիւն մը կարդացինք, որուն հեղինակը տեղւոյս նիւթական անձկութեան վրայ ցաւ յայտնելէ յետոյ կ'ըսէ թէ տասն ամսոյ մէջ չորս վաճառական անանկացան և Դրդ բանկի հետ գործ ընող վաճառական մ'ալ, որ երեւելի ընտանեաց, կը վերաբերի, ոնանկանալու վրայ է ելեւ։ Շատ լաւ կ'ընէր պատուարժան թղթակիցն եթէ հաճէր կամ լռել և կամ սպասել տխուր եղելութեան վախճանին և անուանմամբ նշանակէր ով ըլլայն։ այդչափ աճապարելու հարկ չկար, վասն զի իրաւունք կուտայ մեզ ըսելու թէ այդ պարոնն ով որ է, կը ցանկայ պատուաւոր վաճառականներ կասկածելի ցոյց տալ իրենց հեռաւոր թղթակիցաց . . . ։ Պատուաւոր անձ մը չի կրնար չարակամ և չարախօս անձանց բերանով անպատուիլ։ մեր պատուաւոր վաճառականք ալ ինչ որ ալ պատահի կը մնան միշտ պատուաւոր։ Իրաւ է թէ անակնկալ դժբաղդութիւն մը մեր հրապարակին վրայ պատահեցաւ մէկու մ'ոյ, սակայն ոչ ոքի մեղաւ պատճառեց և պատուաւոր եղանակաւ կարգադրուեցաւ առանց պաշտօնական միջոցներու։ պատուարժան թղթակիցն ալ եթէ իւր խելքով կարեւոր լուր մը կը նկատէր այդ, թող համբերէր փոքր ինչ և եղելութիւնն իւր սոսկալի վիճակով տեղեկագրէր։ բայց կարծենք թէ կարեւորագոյն լուրեր չէին պակսեր լրագրաց հաղորդելու։ ինչ մեծ և սարսափելի լուր է այդ որ յանկարծ հրապարակ կուգայ մեր բարեմիտ թղթակիցն։

Այլ թողունք մեր դիտողութիւններն և անցնինք բուն նպատակնուս։ կասկածողներ եղած են թէ նոյն յօդուածը մերն մ'էին։ ներկայիս կը խնդրեմք որ չնորհ ընէք խմբագրական ծանօթութեամբ յայտարարել թէ մեք ե՞նք թէ ոչ։ եթէ պատուարժան խմբագրութիւնդ չուզէ, ծանուցանել ով ըլլալն, գոնէ չնորհ ըրէք մեր մասին կարեւորն հրատարակել։ (*)

Վ. ՂԱՐՇՊԷԿԵԱՆ Ց. ՇԱՒԱՐՇ

(*) Պարտք կը համարինք ծանուցանել թէ Տեարք Ց. Շաւարշ և Վ. Ղարշպէկեան բնաւ մասնակցութիւն չունին ծանուցեալ նամակին մէջ, զոր մեզ ուղղած է պատահական թղթակից մը։ Ծ. Խ.

ՊԷՍՊԻՍՈՒԹԻՒՆ ՀՆԶՄԱՆ

ՀԱՅԵՐԷՆ ՆՇԱՆԱԳՐԱՑ

Թէպէտ իբրեւ անդամ հայերէն տառերու քննութեան ծանձնաժողովոյ յայտնած եմ ժողովին մէջ իմ կարծիքս բանիւ, բայց որովհետեւ մեծ տարբերութիւն կայ կարծիք մը բերանացի և գրով յայտնելու մէջ, որպէս զի սխալ իմացմանց տեղի չտրուի, կամեցայ գրով յայտնել իմ տեսութիւնս Աբէ-Եէլի միջոցաւ։

Նայելով բանից Կորեան որ կը դնէ ի հայերէն նշանագիրս «ընտրութիւն», զանազանութիւն, «նրբագոյն, կարճ, երկայն, առանձին և կրկնաւորը», ըսելով Մեսրոպայ համար թէ «Հանդերձ Հռոփանոսիւ զամենայն ընտրութիւնս նշանագրոյն, զնրբագոյնսն, զկարճն և զերկայնն, զառանձինն և զկրկնաւորն յօրինեալ և յանկուցեալ ի թարգմանութիւն դառնայր» (Կորիւն)։ Նայելով եւս հին քերականին և այլոց ոմանց, թէև յետնոց, որ հայերէն նմանահնչեալ տառերը բ, պ, փ. գ, կ, ք. դ, տ, թ. ձ, ձ, ց. ճ, ջ, չ, կը բաժնեն երեք կարգ, նուրբ, միջին, թաւ, կոչելով պ, կ, տ, ծ, ճ, նուրբ, բ, գ, դ, ձ, ջ՝ միջին, փ, ք, թ, ց, չ՝ թաւ, նայելով, կ'ըսեմ, այսոցիկ, հաւանական կը գտնեմ թէ վերոյիշեալ 15 տառք, բաց իրենց մեսրոպեան կամ այբուբենական հնչմանէն ունին նաև ներքին արժէք մը որով կը զանազանին իրարմէ, և այս ներքին արժէքն ըստ իս յայտնի է որ առաջինքն, այսինքն՝ նուրբքն պ, կ, տ, ծ, ճ, են պարզ, երկրորդքն, այսինքն՝ միջինքն բ, գ, դ, ձ, ջ, աւելի խիստ քան զնոսա, և երրորդքն, այսինքն՝ թաւք փ, ք, թ, ց, չ, աւելի խիստ քան զմիջինսն։ Որովհետեւ այս զանազանութիւնն ունին նաև յոյն տառք β, γ, δ, κ, π, τ, θ, φ, χ. ըստ վկայութեան հին քերականին, այսինքն՝ π, κ, τ, են նուրբ, β, γ, δ, միջակ, և φ, χ, θ թաւ, կը թուի ինձ թէ Մեսրոպ, որ ըստ աւանդութեան յարմարցուց հայերէն այբուբէնն յունարէնին, յիշեալ ներքին զանազանութեան (նրբութեան, միջակութեան, թաւութեան) համեմատ դրաւ հայերէն տառերն յունարէնները։ Գիմացը այլով բանիւ՝ պատշաճ դատեց որ հայերէն նուրբերը պ, կ, տ, պատասխանէին Յունաց նուրբերուն։ հայերէն միջինները բ, գ, դ՝ Յունաց միջիններուն և հայերէն թաւերը փ, ք, թ՝ Յունաց թաւերուն։ և ոչ-նոյնութիւն սովորութիւն եղաւ յունարէն տառերով գրուած անուն, հասարակ կամ յատուկ, դարձուցեալ յոյն և հայ տառերուն այն համեմատութեան համաձայն. այս եղանակին կամ կանոնին տրուեցաւ յետոյ անուն՝ տառադարձութիւն։ Ըսինք այնոյնպէս, քանզի յառաջ քան զայն հայերէն լեզուն այնպիսի օրէնք չէր ճանչնար, այլ յունարէն տառերը կը դարձուցէր հայերէն այլ և այլ նմանաձայն տառերով ըստ պէտքոյց։ այսպէս կը գտնենք հայերէն բառերուն մէջ Յունաց β գիրը փոխուած ի բ, պ, փ, վ, ւ։ γ գիրը փոխուած ի գ, ղ, կ, ծ, խ։ φ գիրը փոխուած ի փ, բ, հ. այսպէս իմ ուրիշ տառերուն համար։ Բովանդակելով խօսքս այս մասին՝ կ'ըսեմ թէ, ըստ իս, Մեսրոպ ի դնելն յունարէն տառերուն առջեւ մէն մի հայերէն տառ, ոչ այնչափ դիտած է հնչումն, որչափ յոյն և հայ տառերուն ներքին կամ քերականական արժէքն ըստ գաղափարաց իւրոյ ժամանակին, այսինքն՝ դնել նուրբերուն առջեւ՝ նուրբ, միջին ներուն՝ միջին, թաւերուն՝ թաւ, գիտնալով որ այն յունարէն տառերը կրնային պատասխանել ուրիշ նմանաձայն տառերու որ թերեւս աւելի մօտ էին այն տառերուն հնչմամբ, բայց ոչ արժէքով։ Ուստի չենք ընդունիր թէ, որովհետեւ Մեսրոպ յունարէն π κ, τ գիրերուն առջեւ դրաւ պ, կ, տ, ուրեմն պ, կ, տ հնչելու են p, k, t։ Զենք ընդունիր նաև այն հետեւութիւնը թէ, որովհետեւ յոյն այբուբենին երկրորդ և երրորդ տառերը β և γ ուրիշ ազգաց մէջ կը հնչուին b, g, յունարէն եւս պարտին հնչիլ նոյնպէս և աստի հետեւցուցել թէ յոյնք β և γ տառերը կոչելով չէին՝ և բ՞՝, ուստի և Βασίλειος կարդալով Վասիլիոս և γάλα կարդալով գալա՝, կաղաւարդն այն երկու տառերուն հնչումը, այլ պարտին այն տառերը կոչել պէտ և կամ, և կարդալ Պասիլիոս, և կալա։ Մենք չունինք այնչափ քաջութիւն ամբողջ յոյն ազգին ըսելու թէ «Դուք ձեր տառերուն հնչումը կորուսած էք», թէպէտ Եւրոպացի բանասէրներէն ոմանք կը համարձակին ըսել զայս։ Բայց մենք ունինք միւս եւս պատճառ ի նպատակ հնչման Յունաց, այն է Խոտորներուն այբուբենը որ չնչուած է Յունաց այբուբենին վրայ յառաջ քան զբրիստոնէութիւն։ Այս այբուբենին երկրորդ տառը կը կոչուի վ՞՝, և կը հնչուի վ. ինչպէս նաև այն այբուբենին p և t տառերը որ Յունաց π և τ տառերն են՝ կը կոչուին bé և dé, և կը հնչուին b և d, այսինքն մեր հնչմամբ պ և տ։ Հարկ չէ որ ամէն ազգ այբուբենին միևնոյն տառին ճիշդ միևնոյն հնչումը տայ, կրնայ նոյն սեռի (չրթնային, քմային, ելն) տարբեր հնչում մը տալ, և տարբերուած է իսկ, ինչպէս կը տեսնուի, եթէ բաղդատուին յոյն, հայ, լատին, իտալ և ուրիշ այբուբէններ։ Տառերուն ներքին արժէքից համար այսչափ։ Կուգամ այժմ տառերուն հնչման, և կ'ըսեմ. ինչպէս յունարէն տառերն ունին իւրաքանչիւր իւր յատուկ հընչումը, նոյնպէս հայերէններն ունին իրենցը, և յունարէն հնչումներէն չեն ցուցուիր ճշդիւ հայերէնին հնչումները։ զոր օրինակ, յունարէն այբուբենին երկրորդ տառին պ կամ վ հնչելէն, կամ φ ին ֆ հնչուելէն, կամ χ ին խ կամ ch (ըստ Գերմանացւոց) հնչուելէն ամենեւին չհետեւիր թէ մեր այբուբենին երկրորդ գիրն ևս բ, հընչուելու է պ կամ վ, և կամ մեր փ տառը (որ ի կարգի այբուբենին կը պատասխանէ φ ին) հնչուելու է ֆ, Բ, և կամ մեր ք տառը (որ նոյնպէս ի կարգի այբուբենին կը պատասխանէ Յունաց χ ին) հնչուելու է խ (ինչպէս, չենք գիտեր ինչ պատճառաւ, հընչուած է պրոխոՙ բառին մէջ)։

Դարձեալ կենդանի հնչման, կը գրանենք որ հայ ազգին մի մասը (Փոքրն Ասիոյ, և գլխաւորապէս Կոստանդնուպոլսոյ Հայ գաղթականք) միշտ կոչուած տառերը բ, գ, դ, կը հնչէր պ, կ, տ, ուստի և կ'ըսէր Տ՞՝՝՝ դ՞՝, կ՞՝՝ ։ Ը տառէն ետքը միայն այն տառերը կը հնչէր բ, գ, դ, ինչպէս՝ սուրբ, կարգաւոր, վարդ. և ոչ՝ սուրպ, կարգաւոր, վարտ. այս արտասանութիւնն ունի տակաւին այն ժողովրդեան անուս մասը։ Սոյն ժողովուրդը նուրբ կոչուած տառերը, պ, կ, տ, կը հնչէր և կը հնչէ տակաւին, պ, կ, տ. իսկ թաւ կոչուած տառերը փ, ք, թ, կը հնչէ տակաւին փ, ք, թ. ինչպէս նաև ամբողջ հայ ազգը. ցետ ժամանակաց յիշեալ ժողովրդեան (փոքրն Ասիոյ և մանաւանդ Կոստանդնուպոլսոյ Հայոց) ուսեալ մասն սկսաւ բ, գ, դ տառերն հնչել առ հասարակ բ, գ, դ, և ոչ պ, կ, տ, և կարդալ Դ՞՝՝՝ բ՞՝, գ՞՝՝ ։ Հայ ազգին արեւելեան մասը, գլխաւորապէս Ռուսիոյ Հայք բ, գ, դ տառերը կը հնչեն պ, կ, տ, իսկ պ, կ, տ՝ բ, գ, դ, ըստ մեր հնչման. այսպէս՝ կը գրեն Բոսիւէ և կը կարդան Պոսիւէ, կը գրեն Պարիս և կը կարդան Բարիս, ելն։

Ինչ որ բսինք հայերէն լծորդ կամ նմանահնչիւն, այսինքն բ, պ, փ, գ, կ, ք, դ, տ, թ (նոյն բան է նաև ձ, ծ, ց, ջ, ճ, չ տառից համար) տառից հընչման տարբերութեան համար՝ ճշմարիտ է կարծենք և ամենուն ծանօթ. Բայց ի՞նչ կը հետեւի այս տարբերութենէն. սիրեկ կը հետեւի՞ թէ այս տարբեր հնչումներէն մին կամ միւսն է հարազատ հայ հնչում, և միւսները խորթ կամ սխալ, և կամ յետոյ փոխեալ կամ աղաւաղեալ։ Ոչ երբէք. այսպէս ըսել ըստ մեզ է անհիմն։ Ինչ որ ըսուի այս տարբերութեանց համար (և արդէն շատ բան ըսուած է)՝ կարծիք կամ ենթադրութիւն է միայն։ Մի միայն ենթադրութիւն կը թուի մեզ, եթէ ոչ բացարձակապէս ճշմարիտ, գէթ շատ հաւանական, այսինքն թէ այս տարբերութիւններն են հին գաւառական հնչմունք որ կային յառաջագոյն իսկ քան զդիւցազգրոյն։ Ցառաջագոյն իսկ քան զդիւցազգրոյն, Հայաստանի գաւառք կը տարբերէին նմանաձայն տառերէն գէթ ունց հնչման կողմանէ. այս ինչ գաւառի ժողովուրդ կ'ըսէր բարի, գող, ուրիշ գաւառի ժողովուրդը կ'ըսէր պարի, կող ելն։ Որովհետեւ Հայք որ երկրիս այլեւայլ տեղերը կը գտնուին՝ են Հայոց հին գաւառներէն գաղթեալ, իւրաքանչիւր գաղթականութիւն իրեն հետ բերած և պահած է իւր նախկին գաւառին հնչումը։ Զը կրնար ըսուիլ թէ գաղթականութեանց երկիրներուն, զորօրինակ, Թուրքիոյ, Պարսկաստանի, Ունկարիոյ, Բուսանիոյ և այլ օտարազգի երկիրներուն բնիկ լեզուն յառաջ բերաւ այն տարբեր հնչմանց մին կամ միւսը. այն լեզուները կրնային ընել և ըրած են իսկ ազդեցութիւն հայ գաղթականաց լեզուին կարգի և բառերու կողմանէ. զոր օրինակ Թուրքիոյ, մանաւանդ Փոքրն Ասիոյ և Կոստանդնուպոլսի Հայոց լեզուն առած է Թուրքերէնի կարգը և բառերը. բայց ո՛չ Թուրքերէնը և ո՛չ որևիցէ օտար լեզու ըրած է և կրնար ընել ազդեցութիւն հայերէն տառերու հնչման։ Թուրքերէնը չէր կրնար Հայոց հնչել տալ բարի՝ պարի, կամ պարի՝ բարի, և ոչ գողՀ՝ կող, կամ կողՀ՝ գող։ Ընդհանուր փորձով յայտնի է թէ չափահաս մարդիկ չեն կրնար փոխել իրենց սովորական հնչումը, թէ և գաղթեն այնպիսի երկիրներ ուր ոչ թէ օտար, այլ նոյն լեզուն կը խօսուի աւելի կամ նուազ տարբերութեամբ հնչման։ Օրինակ ունինք թրքախօս Հայեր, կեսարացիներ, Դաղատացիներ, որ յետ գալոյ ի Կոստանդնուպոլիս և հաստատելոյ իրենց բնակութիւնն հոս՝ տարիներով, յաճախ անգամ մինչև ի մահ, կը պահեն իրենց գաւառական հնչումը. որդիք նոցա կամ թոռունք միայն կ'ստանուն ընդհանրապէս երկրին հընչումը։ Դաղիերենագէտ Հայ մը Բարիզ բնակելով երկար ժամանակ չառնուր Բարիզեցւոց հնչումը. բայց մանկունք որ հոն կը ծնանին ու կը մնան՝ կը հընչեն գաղղերէն տառերն անգամ, ինչպէս r գիրը, ճիշդ Բարիզեցւոց նման։ Համառօտիւ, փոփոխման կամ աղաւաղման փաստը բաւական չէ ցուցնել հայերէն տառերուն վերոյիշեալ տարբերութեանց ծագումը. Բանաւոր չէ վերոյիշեալ հնչումներէն մին կամ միւսն ունեցող հայ ժողովրդեան մը ըսել թէ Դուք ձեր նախկին հնչումը փոխած կամ աղաւաղած էք, դարձէք ձեր նախկին հնչման։ Նախ այն ժողովրդեան հնչումը փոխուած չէ, քանզի հնչմունք բնածին են և չեն կրնար փոխուիլ ոչ յանկարծ, և ոչ առ սակաւ սակաւ իբր տակաւ այլայլելով, այլ են տեւական և անփոփոխ. երկրորդ՝ այն հնչումը որ իբրեւ նախկին ընդունել կ'առաջարկուի, ոչ թէ այն ժողովրդեան հնչման նախկինը կամ՝ հարազատն է, այլ է տարբեր հնչիւն, և ժողովուրդը տարբեր հնչիւն մը ընդունելով ոչ թէ աղաւաղութիւն մը կ'ուղղէ՝, այլ նոր հնչիւն կ'ընդունի. ուստի պէտք է ըսել այն ժողովրդեան. Թողէք ձեր հնչումը, և ընդունեցէք այս նորը։ Այսպիսի պահանջում մը չէ բանաւոր և օրինաւոր առանց կարեւոր պատճառի։ Մեր խնդրոյն մէջ կարեւոր պատճառ կը թուի այս. Որպէս զի ազգին մէջ հնչման միութիւն յառաջ գայ։ Իսկ հեղինակութեան փաստը չէ ապացուցական. այսինքն՝ Մեսրոպայ հեղինակութիւնը թէ Մեսրոպ մեր այբուբենին տառերը կը հնչէր ըստ հնչման յունական տառից, և ըստ այնմ չարեց, ուստի և Մեսրոպ բ, գ, դ, տառերը կը հնչէր պ, կ, տ, և պ, կ, տ տառերը՝ բ, գ, դ. այս փաստը ինչպէս արդէն ըսինք, չէ ապացուցական։ Բայց դիցուք թէ գտանք որ Մեսրոպ բ, գ, դ կը հնչէր պ, կ, տ, և պ, կ, տ՝ ընդհակառակն, ուստի և ապացուցուեցաւ թէ Մեսրոպ բարի և գող բառերը կը կարդար պարի և կող, և զայլն ըսեն նմին օրինակի։ Մեսրոպ կը հնչէր այսպէս ըստ հնչման իւր գաւառին։ Հեղինակութիւն նորա զօրեց և կը զօրէ ի մասին ուղղագրութեան, և ոչ ի մասին հնչման։ Մեսրոպ բարին գրելով բ տառիւ, և գողը՝ գ տառիւ ուսոյց բոլոր Հայոց գեղանխնձորոյ գրել, և բոլոր հայք ընկալան այն ուղղագրութիւնը, բայց իւրաքանչիւր գաւառ կը կարդար այն բառերն ըստ իւր սովորական վանդնոց հնչման բարի կամ պարի, գող կամ կող, և այսպէս տեւեց միչտ յետ գաղթականութեան եւս մինչեւ ցայսօր։ Ի՞նչ ապացոյց ունինք թէ Սահակ և Մեսրոպ անգամ միտքն էին ի հնչման. թերեւս Սահակ ըստ հնչման իւր գաւառին կը կարդար բարի, մինչ Մեսրոպ ըստ իւրումի՝ կը կարդար պարի։ Բառերը և զանոնք հնչելու եղանակն յառաջ են քան ուղղագրութիւնը. գաւառները ոչ թէ ուղղագրութենէն առին իրենց հնչումը, այլ իրենց հնչումը տուին ուղղագրութեան։

Կ'ըսուի թէ Մխիթարեանք փոխել տուին արեւմտեան Թուրքիոյ, յանունէ Կոստանդնուպոլսոյ Հայոց, իրենց մամիկներուն հնչումը. նորա ուսուցին մեզ ըսել Դուռը բաց, գոցէ, մինչ մեր մամիկներն իրենց վաղեմի հնչմամբ կ'ըսէին և կ'ըսեն, Տուռը պաց, կոցէ. Դիցուք թէ այսպէս եղաւ։ Մը-խիթար Աբբայ ոչ թէ հնարեց այն հընչումը, այլ այն էր նորա ծննդեան երկրին Հայ ժողովրդեան հնչումը զոր տարաւ ընդ իւր, և աւանդեց զայն իւր աշակերտներուն, և նորա Հայոց այն մասերուն մէջ ուր գտան մուտ, և իբրեւ գիտուն անձինք կը վայելէին ժողովրդեան յարգը, հաղորդելով իրենց հնչումը ժողովրդեան նորահաս սերնդեան, ուրիշ բան չըրին բայց տուին գաւառական տարբեր հնչում մը, և գաւառական հնչմանց համար ըսինք թէ ասոնք մեծ հաւանականութեամբ են վաղեմի հնչումներ իւրաքանչիւր գաւառի յատուկ և ոչ մին ի նոցանէ ունի հարազատութեան բացարձակ փաստ ի նպաստ իւր։ Ուստի չունենալով ոչ փիլիսոփայական և ոչ բանասիրական փաստ կոստանդնուպոլսոյ և գաւառաց Հայոց որ ազգին բաւական մեծ մասը կը կազմեն՝ ուսեալ մասն համոզելու փոխել իրենց աբդի հընչումն յայս կամ յայն (ենթադրելով թէ հնարաւոր է այս), և հեղինակութիւն անգամ (զորօրինակ Մեսրոպին, եթէ ունենալինք) չէ բաւական ինքնին տալ փոխել հնչում, ի՞նչպէս կրնանք պահանջել այս փոփոխութիւնը։ Մխիթարեանք (եթէ ճշմարիտ է) ժամանակաւ, ո՛չ փաստի զօրութեամբ և ոչ հեղինակութիւն ցուցնելով, այլ լոկ իրենց բարոյական ազդեցութեամբ տուին մեր նախորդաց թողուլ իրենց մամիկներուն հնչումը։ Ունի՞նք հիմա այնպիսի բարոյական ազդեցութիւն մը որ տայ մեր ուսեալ մասին դառնալ միւս անգամ իւր մամիկներուն հնչմանը։ Բայց մեր մամիկներուն հնչման դառնալ եւս բաւական չէ. կը պահանջուի, ինչպէս կ'երեւի, աւելի յառաջ երթալ։ Մեր մամիկներն որ բ, գ, դ տառերը կը հնչէին պ, կ, տ, այս վերջինները գտնել կը պահէին. մենք ասոնց եւս հնչումը պէտք է փոխենք ի բ, գ, դ. (միջին հնչում չենք հասկնար)։ Ուստի մենք որ, ինչպէս կ'ըսուի՝ հակառակ մեսրոպեան արտասանութեան՝ կ'ըսենք «Բարեկամ, պէտք չանամ ձեզ դոհ ընել ըստ կարի.» պէտք ըսենք մեսրոպեան արտասանութեամբ (ըստ հնչման եւ ոչ ըստ ուղղագրութեան), «Պարեգամ, բիդի ճանամ ձեզ կոհ ընել ըսդ գարի.» Այսպէս միայն կրնանք յառաջ բերել հնչման միութիւնն որ կարեւոր պատճառն է այս փոփոխութեան։ Այս կամ ասոր մօտ փոփոխութիւն մը ընելով մեր արտասանութեան մէջ, ապաքէն ամօթալի խոստովանութիւն մը կ'ընենք թէ սխալած ենք, մինչ այս խոստովանութիւնն ընելու չկայ ըստ մեզ, բացարձակ փաստ, ոչ փիլիսոփայական և ոչ բանասիրական։ ոչ հեղինակութիւն մը կրնայ ցուցուիլ հակառակ մեզ, և ոչ բարոյական ազդեցութիւն մը կայ մեր վրայ։ եթէ յիշեալ փոփոխութիւնը պիտի ընենք ձրի, լոկ ի սէր միութեան ազգային հնչման վեց տառերու, ընդէ՞ր մենք ընենք այս ծանր զոհն և ոչ հակառակ կողմը։

Ա. Մ. ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

ՈԳԵԼԻՑ ԸՄՊԵԼԻՔ ԿԱՄ ԱԼԳՈՀՈԼ

ՏՐ. ՊՈՐՏԻԷԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԷՆ

(Շար. երեկի թուէն ետ վերջ)

Բ.

Պրեզիլիոյ մէջ ալգոհոլութիւնը սակաւագիւտ է, թէպէտև դ՞՝՝՝ ըսուած ըմպելին քիչ չպակաւիր, բայց գինովները քիչ են, և Տոք. Կարոնը կը պատմէ թէ՝ Պրեզիլիայէ երբ դարձաւ Լիվերբուլ՝ մէկ օրուան մէջ աւելի գինովներ տեսաւ Լիվերբուլի մէջ, որչափ չէր տեսած Պրեզիլիոյ մէջ հինգ տարուան միջոցին։

Դիտելութիւնն Հոլանտական կիւյանի մէջ ալ չարդ կ'ընէ. սոքա դ՞՝՝՝ ըսուած ըմպելին կը խմեն որ ստորին յատկութիւն ունեցող ՝՝՝

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

531

ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻԾ ԵՒՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,978,946
ՀԱՍՈՅԹ 1885 ՏԱՐՒՈՑ 1,788964

ՆՕՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,131,348
ՀԱՍՈՅԹ 1885 ՏԱՐՒՈՑ 898,072

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած փնասին 15,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 **ՄԱՐԻԹԱՅՄ,** ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 120,597

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շրջենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիոն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նստող տեղեակն, առ **ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ** Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԼՐԱՕՐԷՐԻ

Օթուզ չիֆթ գալըպ իւչ պուչուգ նումէրօ, զապրթան չիզմէսի իչիւն.

Երիմի չիֆթ գալըպ եէտի նումէրօ, գուտուրա իչիւն.

Գըրգ չիֆթ գալըպ ալթը նումէրօ, գունտուրա իչիւն.

Էլլի չիֆթ գալըպ պէշ նումէրօ, գունտուրա իչիւն.

Ալթմըշ չիֆթ գալըպ թէօրթ նումէրօ, գունտուրա իչիւն.

Պէշինճի օրտուի Հիւմայուն իմալաթխանէսի իչիւն պալատէ մըգտարլարը մուրագամ օլարագ բէշին բարա իլէ մէվգրի միւնադասայա գօնուլան իքի եիւզ չիֆթ գալըպրն պէհէր չիֆթի եէտի զուլուչ ֆիլաթլէ թալիպի էօհտէսինէ օլուպ նիսանըն օնունճը կիւնիւնէ գատար պէհէր կիւն միւնադասասը պիլ իճբա մէզբիւր կիւնտէ գարարը գաթխսի վիրիլէճէկինտէն, իթայա վէ իրթէսի կիւնիւ եիւզտէ պէշ թէնզիլինէ թալիպ օլանլարրն մադամը Սէբասկէրի լէվազիմաթ տարբէսինէ կէլմէլէրի իչան օլունուր։

2 Նիսան 1188 1659
Նօ. 27 2—3

Ա. Զ Դ

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ

Կայսերական կառավարութեան որոշմամբ և Օսմ. Հանր. Պարտուց վարչութեան համաձայնութեամբ, կը ծանուցուի այն անձանց որք Օսմ. Հանրային Պարտուց արժէթղթեր ունին՝ 1881 դեկտեմբեր 8/20ի կայսերական հրովարտակին մէջ որոշուած, ի բաց առեալ Ռումելիի երկաթուղեայ արժէթղթերը, թէ այն արժէթուղթք որք մինչեւ 1888 մայիս 1/13 Արձանագրութեան և Միացման չներկայացուին, չեղեալ պիտի նկատուին։

Բաւական արժէթուղթերն որք կայսերական հրովարտակին Ե. յօդուածին համաձայն չեղեալ պիտի նկատուէին մինչեւ 1887 դեկտեմբեր 8/20, վերոյիշեալ կարգադրութեան շնորհիւ՝ միւս արժէթղթոց տրուած պայմանաժամն ունին։

Ըստ որում արժէթղթոց Միացումն և Արձանագրութիւնը մինչ Կ. Պոլսոյ մէջ կը կատարուի, կը ծանուցուի թուրքիոյ և օտար երկրաց մէջ գտնուող արժէտերց թէ այս տրամադրութեան տակ կը գտնուին այն ամեն արժէթղթերն որք մինչեւ յառաջիկայ 1/13 մայիս չներկայացուին ի Կ. Պոլիս Օսմանեան Կայսերական Պանքային Պոլսոյ գրասենեակց։

Կ. Պոլիս 10 ապրիլ 1888 1410

ԶՂԱՑԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

Լուսնոտութիւն, խաղէր, Մկնածզգտութիւն, Ողնածուծի հիւանդութիւնք, Գլխու պտոյտք, Ուղեղի յոգնութիւն Գլխացաւ, Քնատութիւն ապահովապէս կը բուժին

ՀԷՆՐԻ ՄԻՒՌԻ ՕՇԱՐԱԿՈՎ

15 տարուան փորձառութիւն Բարիզի հիւանդանոցաց մէջ

ԲԱՌ եւ ՍԻՌՈ

Տ'ԷՍԳԱՌԿՈ ՏԸ ՄԻՒՌ

ՀԱՐԲՈՒԽՔ, կոկորդի և կուրծքի տկարութիւնք, կապատ հնդն եւս անպատճառ կը բուժին

Մեծաքանակ կը վաճառուի ի Դեղադրծական Մթերանոցն, 35, Մեծ փողոց Ղալաթայի։ 1133

PAPIER WLINSI

ԷՆՍԻԻ ԹՈՒՂԹ

ՎԼԷՆՍԻ թուղթին ահագին յաջողութեան պատճառն այն է թէ մարմնոյն բորբոքումները դուրս քաշելու յատկութիւնն ունի։ Առաջնակարգ բժիշկներ կը յանձնարարեն զայն ընդդէմ կուրծքի տկարութեանց, Հարբուխ, Պրոնշիդ, Կոկորդի ցաւ, Ցօդացաւ։ Իւր գործածութիւն շատ պարզ եւ դիւրին է։ Կը բաւէ միայն անգամ մը մարմնոյն վրայ դնել։

Բարիզ, ի. Վիլլէն եւ ընկ. 31, Սէնի փողոց։ Կը գտնուի ամէն դեղատանց մէջ։

Պահանջել ՎԼԷՆՍԻ անունը։ 1135

ԵՐԿԱԹԵՂԱՑ ԾԱՆՕՐ ԳՈՐԾԻՔ ԱՄՊԻՆ ՏԵՍԱԿ

Հ. ԼԱՆԺ

24, Բէրշէմղէ պուլ.) Գալաթա
32, Մահմուտիէ խան.)

ԹՈՒՀԱՆՈՑԻ ԳՈՐԾԻՆԵՐ
(Պղնձէ, ձուլածոյ և թափծու երկաթէ)

ԹՈՒՀԱՆՈՑԻ ԶՄԻՆԷՆԵՐ
ԲԷԿՐՈՒԼՈՎ, ՏԱՔՅՈՂ, ՎԱՌԱՐԱՆՆԵՐ

ՊԱՐՏԷԶԻ ԿԱՀԵՐ
Ոռոգութեան գործիներ, Աւազանի շատրուաններ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ԳԱԼԼԻԱԿԱՆ
ԴԱՆԱԿՆԵՐ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԵԲԵՆԱՑՔ
Տատանոցք-Կշռորդք-Ցորենի կշռորդ

ՆԻԿԱԹԵՂԷՆՔ ՇԻՆՈՒԱՇԽԱՆԻՔՔ

Մաքանի նիւթեր
Գինւոյ մամուլներ
Լոգարան
Տուշ

ՊՂԱՆԵՐ ՀՐՇԷՂ ԳԻՒՐԱՏԱՐ ԳՈՐԾԻՔ

ՔՐԻՍԹՈՖԼԷ ՈՍԿԵՐՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ 676

ՍԳՈՌԻ ՕՇԱՐԱԿ
(EMULSION SCOTT)
ՄԱՐԻՒ ԶԿԱՆ ԶՈՒՏ ԻՒՂ

Պատրաստեալ ձեւամբ ՍԳՈՌԻ և ՊՈՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եորք

Կարիճ չտա ախորժանամ է.

Մորիւ ձկան հնամիւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, իրենց ֆոսֆորիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճռազծութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համու հոտ ունի, դիւրամարսելի, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն,

Կը վճռուի դլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։ Գործակատարք են Համիէր և Հիրէլ, Պոլիս։ 1691

La Compagnie d'Assurances La Mannheim
ET
La Compagnie de Ré-Assurances de Mannheim

Ի ՄԱՆՀԱՅՄ
ԸՆԴԴԻՄ ՓՈԽԱԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՎՏԱՆԳԱՑ

Ամբողջ դրամագլուխ 12,500,000 ֆրանք
Պահեստի » 2,825,000 ֆրանք

Կ'ապահովագրուին դրամ, թանկագին սեռաղ, արժէթուղթ, գոնարեղէն և պարագանակող ծարաներ, որք յանձնուած են ամենաղդի թղթատարական վարչութեանց կամ փոխադրութեան ընկերութեանց։

Վերոյիշեալ ապահովագրութիւնք կը կատարուին La Mannheim Cº d'Assurances et la Cie de Ré-Assurances de Mannheim ընկերութեանց կողմէ որք ի միասին ունին 30,500,000 ֆրանք։

Կ'ապահովագրուին յոգ ենաւով, երկաթուղով աւազատանաւով փոխադրուած ապրանքներ։

Գիները շատ չափաւոր են և պայմանները շատ ազատ։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել առ.

Տ. ԼԸՊԼ ԵՒ Վ. ԻԳՆՈՐ ՈՐԴԻ
Ընդհանուր Գործակատար է Կ. Պոլիս այդ երկու Ընկերութեան

1132

ՍԱՒԼՈՐԱԿԱՆ ԻՒՂՈՑ ԱՆՆԵՍԱՆ ԵՒ ԱՆ ՀՈՏ

HUILE DE HOGG

ՄՕՐԻՒ ԶԿԱՆ ԲՆԱԿԱՆ ԻՒՂ

Որոյ ազդութիւնն հաստատուած է 25 էն աւելի՝ տարիներու փորձով հետեւեալ հիւանդութեանց համար. կուրծքի հիւանդութիւն, թոքախտ, թոքառաջեց հիւանդութիւն, հազ, խոյլ, աւշային գեղձերու ուռուցիներ. մարթի հիւանդութիւնք, սրբուն, սպիտակ դաշտան, ընդհանուր տկարութիւն և այլն. նաև տկար և փափկակազմ տղաքները զօրացնելու համար շատ դիւրաւ կը խմուի։

Օգուտ ունենալու է սովորական իւղերէն և մանաւանդ անոնցմէ որ շահասիրական նպատակներով բնական իւղերուտեղ և իբր թէ անոնցմէ աւելի ազդութիւն և ախորժ համ տալու համար շինուած են։ Այն իւղերն ուրիշ բան չեն եղառպեր բայց միայն ստամոքսը ընդդուծնալն զզուելու և հոգնեցնելու. եթէեմն շատ վտանգաւոր ևս կրնան ըլլալ։ Բնական և զուտ ձկան իւղ գտնելու ապահովութեան համար պէտք է դնել ՀՈԳԻ ԻՒՂԸ, որ երանկիւնի շշերով կը ծախուի։ Պահանջել Հոգի անունը և Բարիզի բժշկական Ակադեմիական զարգոց գլուխ Պ. Լ. ըսելէ ետքի վկայութիւնը որ իւրաքանչիւր շշերուն վրայ կը գտնուի։ Տեղեակ Սուտայի և այլ Պոլսոյ համբաւաւոր դեղավաճառաց քովէ կրնան գտնուիլ։ 1883 տարւոյ յունուար 1 էն սկսեալ հոգի մորիւ ձկան բնական իւղի շշերուն էթիքէթներուն վրայ Գաղիոյ կառաւարութեան գնիքն պիտի գտնուի ուրեմն այս մասին ուշադրութիւն ընելու է։

Hogg

Գ. Ֆ. ՊԱՏ Օրջէնտ, Դուրսի Եղի մարտ

1257

ԳՈՒԻՆ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
ՐԻԼԱՅԸՆՍ

Տոկային ապահովագրութիւն։ —Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան, Պ. Պ. Վ. Ռիմիոլ, Ուիթմոր խան Պահչէ-գապու Պոլիս։ կամ Ղալաթիա Մերթէպանի փողոց Իղղէթ բաշա խան թիւ 6, 800

ՖՐԱՆՔՕ-ՀՕՆԿՐԻԱԶ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԻՊԻՏԱԲԷՍՔ
ՀԱՆԴԵՐՁ ԶԻՃԱԿՈՎՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Ամբողջական դրամագլուխ	20,000,000
Գանձեալ »	10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստի	12,000,000

Գլխաւոր Տնօրէն. Մ. Լոժէն Բարարօր
» փոխտնօրէն դասակալ և քննիչ. Մ. Նապարէթ Եազըճեան

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳԼԽԱՒՈՐ ԲԱՂԱՔԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ

Տէրք Պալէօղեան և Պալրքճեան Զմիւռնիա. Գասպարեան և Տամլամայեան Ատանա. Գ. և Ս. Սեթեան Հալէպ. Բ. Շէրէֆէֆտին և Տէրունեան Ատալիա և Սպարթա. Սիմէոն Տէյիրմէնճի օղլու Քոնեա, ևն ևն։

Ֆրանքօ-Հունգարական կենաց անանուն ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մեծաւան դէմ ապահովութիւններ կ'ընդունի, նոյնպէս փոքր տղայոց և աղջկանց մշակութեան վճարելի պայմանաւ։

Աւելորդ կը համարինք ըսել թէ ամէն ընտանեաց և զաւակաց տէր անձանց իրր նուիրական պարտականութիւն մէկ տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կեանքն և իւր զաւակաց ապագան ապահովել. կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իւր սիրելի կինն և զաւակունքը, աղքատութեան սոսկալի ճիրաններէն հեռի պահելու համար ուստի արդոյ հասարակութեան լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք Ֆրանքօ-Հունգարական ընկերութեան շահաւէտ պայմաններուն և վիճակահանութեան մասնաւոր տեսակներուն որ մէկն մի տարի Պիտարէպտի մէջ ի ներկայութեան կայսերական պաշտօնէից տեղի կունենան, մէն մի շահող թիւ 100 անգլիական ոսկի շահելու պայմանաւ։

Աւելի ընդարձակ և կարեւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար պէտք է դիմել առ վարչութիւն։ Ամեն լեզուէ յայտարարութիւնք ձրի կը տրուին։

Գոհութեամբ կը ծանուցանեմք յարգոյ հասարակութեան թէ, ընկերութեանս 1885 յունվար 1էն մինչ 1886 տարւոյն յունվար 1ի ընդհանուր գործողութեանց հաշուեցուցակին, (Լուսերտեալ Աստրէոյ-Հունգարական կառավարութիւնէն ֆրէնոյ նախարարութիւնէն) պահեստի գումարին վրայ 2 միլիոն ֆրանգի պատկառելի գումարի մը յաւելում գոյացած է, որով անցեալ տարւոյն 10 միլիոն պահեստի գումարը ներկային 12 միլիոն է։ 654

ՏՕՔԹՕՐ ԱՅԷՐԻ

ԶԷՐՐԻ ՓԷՔԹՕՐԱԼՆ

Տոքթոր Այէրի Զէրրի փէքթորալը բաղկացող նիւթերը թէ յԱմերիկա եւ թէ ի Պոլիս հրատարակուած են, ուստոր կրնայ մեր մարդասէր դեղագիրը ստանալ։ Բժիշկներն իսկ կը յանձնարարեն այս դեղը հիւանդներու։ Եզական դեղ ու դարման է հարբուխի, հազի եւ կոկորդի ու կուրծքի հիւանդութեանց. մանաւանդ ձմեռուան ատ եղանակին մէջ։ Բազումք վտանգաւոր հիւանդութենէ ազատած են սորա միջոցաւ։ Նոր սկսած թոքախտը կը բուժէ եւ յառաջացեալ թոքախտ ունեցողներու նեղութիւնն ամենայնիւ կը մեղմացնէ։ Գեղամաճառք կը ծախեն։ Այէրի Զէրրի Փէքթորալը հարցուցեալու է։ Կեղրոնատեղին է Մինասեան եւ ընկերաց Ամերիկեան վաճառատունն որ ի Ղալաթիա։

Մինասեան եւ ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ կը ծախուին Ամերիկայէն նոր եկած ոսկեզօծ իրեր որք գրեթէ ոսկւոյ նման տեւողական են ու գիմացկուն, ինչպէս են թանոցի ու կուրծքի կոճակներ, ժամացոյցի շղթայք կանանց եւ արանց համար, պրոշներ, մանեակներ, օղեր և այլն։ Եկած է նաև նորելուկ քարէզի լամպաներ 60 եւ 80 ճրագի լոյսով։ Ընտիր կարի մեքենայներ։ Մեքենայով կարելու յարմար կանուշ մատափոյներ։ Նորանոր Ամերիկայի դեղեցիկ ժամացոյցներ, եւ այլ ընտանեկան պիտոյից վերաբերեալ բազմատեսակ վաճառք որք չափաւոր գներով կը ծախուին։ 531

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԵՒ ԱՑՐԻՑԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1888 Մարտ 1 Երեքշաբթի օրէն սկսեալ մինչև յետոր տնօրինութիւն

Բաց է կիրակի օրերէն) Եւրոպական եկեղեցի
կամուրջ կէնդ ընթացքաց երթեւեկութեան ժամերը

Ժ. Ա.	Թ.
12 30 Եկեղեցի Մեզարդ. Պեյ. Թարպիա Եկեղ. Պէշ. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեպ. (Պեպէքի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	1
1 40 Եկեղ. Մէզդ. Պեյ. Թար. Եկեղ. Պէշ. Մերկ Պոյաճ. Ր Հիսար Պեպէք (Պեպէքի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	17
3 15 Եկեղեմ. Մեզարդ. Պեյրէք. Թարպ. Եկեղ. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պեշիք.	20
4 30 Ա. Գալաթ Եկեղեմ. Մեզ. Պեյ. Թարպ. Եկեղ. Պէշ. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնավ. Գուր. Օրթ. Պեշիք.	28
7 — Եկեղեմ. Մեզարդ. Պեյրէք. Թարպ. Պեյդօղ Բ. Շուլ Եկեղ. Մերկ. Գանդրճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնավ. Զէնկ. Պեյլեր. Օրթաք. Գուզ. Պեշիք. Իւսկ.	22
8 30 Գալաթ Եկեղեմ. Մեզ. Պեյ. Թար. Պեյդօղ Եկեղեք. Մերկ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնավ. Գուրչ. Օրթ. Պեշիք.	34
10 — Մեզարդ. Պեյ. Թարպ. Եկեղ. Մերկ. Ր. Հիսար Արնավ. Օրթաք. Պեշ.	21
Արնավուտքիմէն կամուրջ կէնող շոգենաւաց ժամերը	
12 15 Եկեղ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնավ. Օրթ. Պեշիք.	20
1 — Պեպէք Արնավ. Գուր. Օրթ. Պեշ. Գապ.	21
1 30 Պեպէք. Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պեշիք. Գապ.	28
2 10 Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պեշիք.	22
2 40 Պեպէք Արնավ. Գուր. Օրթ. Պեշ. Գապ.	18
3 20 Արնավ. Գուր. Օրթ. Պեշ.	33
4 45 Արնավ. Գուր. Օրթ. Պեշիք.	21
10 55 Հիսարէն ուղղակի կամուրջ	28
Աւօկան եկեղեցէն կամուրջ կէնող շոգենաւաց ժամերը	
12 15 Վանիք. Զէնկ. Պեյլ. Գուզ. Գապ.	33
1 — Պեյդօղ Բաշպ. Զուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկիլէքեզ (Զէնկ. պիտի հաղրդ.)	23
1 45 Զէնկ. Պեյլ. Գուզկ. Պեշիք.	33
2 15 Ա. և Բ. Գալ. Մեզարդուքնու Պեշրէք. Թարպպ. Պեյդ. Բաշպ. Գանլճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վան. Զէնկ. Պեյլեր. Գուզկ.	34
2 35 Գանտ. Վան. Զէնկ. Պեյ. Գուզկ. Պեշ.	21
4 15 Գանտ. Վան. Զէնկ. Պեյլ. Գուզկ. Իւսկ.	17
4 30 Պեյդ. Բաշպ. Զուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պեյլ. Գուզ. Պեշիք.	23
8 45 Մեքենէն Գանդրճա Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Զէնկիլէ. Պեյլերգէյ Գուզկ. Իւսկիւտար Գանտիլի Զէնկիլքեզ Ուղղակի կամ.	20

(Բաց է կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական
եկեղեցի երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

1 30 Պեշիք. Օրթ. Արնավ. Ր. Հիսար Մերկ. Եկեղ. Թարպ. Պեշրէք. Եկեղմ.	20
2 45 Պեշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պեպէք Ր. Հիսար Մերկ. Եկեղ. Թար. Պեշրէք. Մեզարդ. Ր. Ա. Գալաթ	28
3 30 Գալաթ. Իւսկ. Պեշիք. Գուզկ. Օրթ. Պեյլեր. Զէնկիլ. Արնավ. Գանտիլ. Ա. և Ր. Հիսար Գանդրճ. Մերկ. Եկեղ. Պեյդ. Թարպպ. Պեյ. Մեզր. Եկեղմ. և Գալաթաներ	22
5 40 Գալաթ. Պեշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պեպէք. Ր. Հիսար Մերկ. Պեշ. Եկեղ. Պեյդ. Թարպպ. Պեյ. Մեզր. Եկեղմ. և Գալաթաներ	34
7 — Իւսկ. Պեշիք. Գուզկ. Օրթ. Պեյլեր. Զէնկ. Արնավ. Գանտիլ. Ա. և Ր. Հիսար Մերկիկեան	23
8 30 Պեշիք. Օրթ. Արնավ. Պեպ. Ր. Հիսար Մերկ. Եկեղ. Թարպ. Մեզար. Պեյ.	21
10 30 Ր. Հիսար Պոյաճ. Մերկ. Պեշեն. Եկեղեքեզ, Թարպպիա, Պեյլի. Մեզարդ. Եկեղմ.	1
11 — Ր. Հիսար Մերկ. Եկեղ. Թարպպ. Պեյրիւք. Մեզարդ. Եկեղմ.	34
Կամուրջէն Արնավուտքիմէն երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը	
2 10 Ուղղակի Պեպէք	18
2 45 Ուղղակի Արնավուտ գիւղ	33
4 15 Ուղղակի Արնավուտքիւղ	21
10 — Պեշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնավ. Պեպ. Ր. Հիսար (Վոսիոր եկնող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	28
10 40 Պեշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պեպէք	22
11 20 Պեշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պեպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Պեշեն. Եկեղ.	20
11 45 Պեշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պեպէք	28
Կամուրջէն Ուրիկան եկեղ. երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը	
1 15 Ուղղակի Զէնկիլքեզ	33
2 — Ուղղակի Գանտիլի	21
3 — Իւսկ. Գուզկ. Պեյլ. Զէնկ. Վանիք Գանտ. Ա. Հիսար Գանդ. Զուպուչ. Բ. պանչեկ Պեյդ.	23
3 35 Ուղղակի Գանտիլի	17
9 30 Պեշիքթաշ, Գուզկունճա. Պեյլեր. Զէնկիլ. Վանիք. Գանտիլ. (Գալաթաներ գացող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	20
10 — Գանտիլի Ա. Հիսար Գանդ. Զուպ. Բաշպ. Պեյդ. Թարպպ. Պեյրիւքտ. Մեզարպ. Գալաթաներ	17
10 45 Պեշիք. Գուզկ. Պեյլեր. Զէնկիլ. Վան. Գանտիլի Պեպէք (Գանտիլիի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	33
11 15 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանդրճա. Բաշպ. Պեյդօղ.	26
11 45 Գալաթ. Գուզ. Պեյլ. Զէնկ. Վանիք. Պեպէք	21

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
12 30	6 20	12 55	8 15 Պեշիք
1 —	7 —	1 20 Պեշի. Գալ	9 —
1 30	8 15 Պեշիք	2 —	9 35
2 —	9 —	2 30	10 10 Պեշիք
2 30	9 30	3 5	10 40 Գալ.
3 — Պեշիք	10 — Պեշիք	3 40	10 45 Ֆերպ.
3 30 Ֆերպոթ	10 15 Ֆերպ.	4 15 Ֆերպոթ	11 10
3 45	10 40	4 30 Պեշիք	11 30 Ֆերպ.
4 15	11 10 Գալ.	5 —	11 40
4 45 Ֆերպոթ	11 15 Ֆերպ.	5 30 Ֆերպոթ	11 50 Գալ.
4 50 Վոսիոր	11 40	5 35	12 —
5 20	12 —	6 25	
5 45 Պեշիք		7 5	

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
1 —	8 15 Պեշիք	— —	7 5 Պեշիք
1 45	8 45	1 —	8 15
2 30	9 15	1 40 Պեշիք	8 45
3 — Պեշիք	9 45	2 20	9 15
3 30 Ֆերպոթ	10 10 Պեշիք	3 5	9 45
4 15	10 15 Ֆերպ.	3 45	10 10 Պեշիք
4 45 Ֆերպոթ	10 45	4 15 Ֆերպոթ	10 45 Ֆերպ.
» 4 50 Վոսիոր	11 10	4 50 Պեշիք	10 40
5 45 Պեշիք	11 15 Ֆերպ.	5 25	11 20
6 10	11 45	5 30 Ֆերպոթ	11 30 Ֆերպ.
7 5	12 —	6 35	11 40
			12 —

* Այս երթեւեկութիւն հրէից տօներուն, և շաբաթի օրերը Գուզկ. չտիտի հանդիպիւ։
» Այս երթեւ. կիրակի օրերը ժամ 5ին

Ծան.—Օդը մեգապատ եղած ատեն, շոգենաւը իրենց գտնուած տեղը պիտի մնան։ 1886

ՀԱՐԻՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

3 30	Հարեմէն Պալաճաք (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 30	» » (Կիրակի օրերը ժ. 5 ին)
10 30	» » (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 15	» » (Կիրակի օրերը ժ. 10 45ին)
3 —	Կամուրջէն Հարեմ Պալաճաք (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 —	Կամուրջէն Հարեմ անտի Պալաճաք (Կիր. 4 45
10 10	Կամուրջէն Հարեմ անտի Պալաճաք (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 —	Կամուրջէն Հարեմ անտի Պալաճաք (Կիրակի օրերը ժ. 10 30 ին)։

ԻՍԿԻԻՏԱՐ ՍԻՐԲԼՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՒ ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱՒԱՐՔ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

8 30	Իւսկիւտարէն Գալաթաշ Սիրքէճի
5 45	Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
10 15	Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 15	» Գալաթաշ
4 15	Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
5 30	Սիրքէճիէն Գալաթաշ Իւսկիւտար
10 45	Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 30	Գալաթաշէն Իւսկիւտար

1886